

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Załącznik nr 1

do Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku

przyjętej Uchwałą nr W/...../..... Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia
Aglomeracja Opolska z dnia

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ AGLOMERACJI OPOLSKIEJ DO 2030 ROKU

- PROJEKT DO KONSULTACJI SPOŁECZNYCH-

Opole 2022

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE.....	6
1.1.	KONTEKST REALIZACJI, CEL I INNE ZAŁOŻENIA OPRACOWANEGO MODELU.....	7
1.2.	METODYKA – WYBRANE ELEMENTY.....	9
2.	STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA AGLOMERACJI OPOLSKIEJ.....	12
2.1.	POWIĄZANIA FUNKCJONALNE I RELACJE JST TWORZĄCYCH AGLOMERACJĘ OPOLSKĄ.....	12
2.2.	UKŁAD FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY AGLOMERACJI OPOLSKIEJ.....	15
2.3.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)	23
3.	USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ.....	25
3.1.	ZASADY KSZTAŁTOWANIA STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ AGLOMERACJI OPOLSKIEJ.....	41
3.1.1.	SIEĆ OSADNICTWA	41
3.1.2.	SIEĆ USŁUG PUBLICZNYCH	41
3.1.3.	STRATEGICZNE STREFY GOSPODARCZE.....	42
3.1.4.	PRZESTRZENIE SŁUŻĄCE TURYSTYCE I REKREACJI.....	42
3.2.	WARUNKI OCHRONY	43
3.2.1.	ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	43
3.2.2.	ŚRODOWISKO KULTUROWE.....	43
3.2.3.	KRAJOBRAZ	44
3.3.	ZASADY I WARUNKI OCHRONY KOMPONENTÓW ŚRODOWISKA	45
3.3.1.	OCHRONA GLEB.....	45
3.3.2.	OCHRONA WÓD	45
3.3.3.	OCHRONA POWIETRZA.....	46
3.3.4.	OCHRONA KLIMATU AKUSTYCZNEGO	47
3.4.	STANDARDY DOTYCZĄCE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH I DOSTĘPU DO USŁUG	47
3.4.1.	ZIELEŃ PUBLICZNA I INNE PRZESTRZENIE PUBLICZNE.....	47
3.4.2.	SYSTEM TRANSPORTOWY I MOBILNOŚĆ	48
3.4.3.	DOSTĘP DO USŁUG.....	49
3.4.4.	DOSTĘPNOŚĆ DLA OSÓB O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH	50

3.5.	WYTYCZNE DLA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	51
4.	REKOMENDACJE CO DO STANDARYZACJI ZAPISÓW STUDIÓW UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMIN AGLOMERACJI OPOLSKIEJ LUB DOKUMENTÓW IM ODPOWIADAJĄCYCH	52
5.	KWESTIE WODNE A STRATEGIA ROZWOJU AGLOMERACJI OPOLSKIEJ DO 2030 ROKU	55
6.	BIBLIOGRAFIA	59
7.	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	61
8.	SPIS TABEL	62
9.	SPIS RYSUNKÓW I SCHEMATÓW	62

WYKAZ SKRÓTÓW

Skrót	Rozwinięcie
AO	Aglomeracja Opolska
BDL	Bank Danych Lokalnych
CETC	ang. Central European Transport Corridor, Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy
GPR	Gminny Program Rewitalizacji
GUGiK	Główny Urząd Geodezji i Kartografii
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
JCWP	Jednolite części wód powierzchniowych (rzecznych, jeziornych, przejściowych i przybrzeżnych)
JCWPD	Jednolite części wód podziemnych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KSRR 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
LPR	Lokalny Program Rewitalizacji
Model	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku
MOF	Miejski obszar funkcjonalny
MOF OW	Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego
MPZP	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OZE	Odnawialne źródła energii
Portret AO	Portret sytuacji społeczno-gospodarczej Aglomeracji Opolskiej na potrzeby opracowania Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku
PSE S.A.	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

PZPWO	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (przyjęty Uchwałą Nr VI/54/2019 z dnia 24 kwietnia 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2019 r., poz. 1798 z dnia 14 maja 2019 r.)
RSI	Regionalna Strategia Innowacji
.shp	Format shapefile - powszechnie używany wektorowy format wymiany danych opracowany przez firmę ESRI, w celu przedstawienia obiektów punktowych, liniowych i powierzchniowych, wraz z przyporządkowanymi im danymi atrybutowymi
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
Strategia	Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku
Strategia Opolskie 2030	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030, Opole 2021 (przyjęta Uchwałą Nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 r.)
SUiKZP	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
SUMP/PZMM	Sustainability Urban Mobility Plan/Plan zrównoważonej mobilności miejskiej Aglomeracji Opolskiej
TEN-T	Transeuropejskie sieci transportowe
UE	Unia Europejska
UM	Urząd Miasta
UTO	Urządzenie Transportu Osobistego

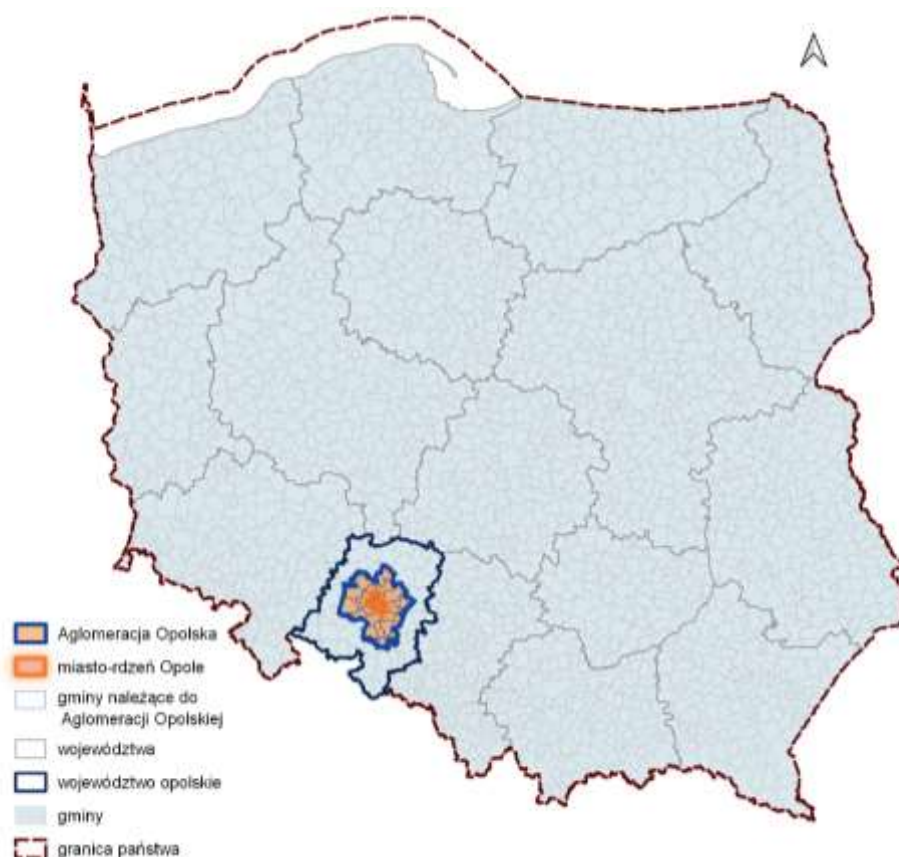
1. WPROWADZENIE

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej (dalej: Model) jest obligatoryjnym elementem dokumentu *Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku*. Jest to narzędzie, które prezentować ma projektowane kierunki strategicznych zmian rozwoju obszaru w odniesieniu i nawiązaniu do przestrzeni, a głównym jego celem jest integracja zagadnień społeczno-gospodarczych z przestrzennymi. Realizowane zgodnie z założeniami przedmiotowego dokumentu cele strategiczne, dadzą szansę wzmocnienia już istniejących i stworzenia nowych platform współpracy różnych podmiotów, funkcjonujących w rzeczywistości lokalnej oraz wyposażenia samorządów w większe możliwości wspólnego oddziaływania na otoczenie.

Przy opracowaniu Modelu uwzględniono szereg wniosków związanych z omawianą tematyką, pochodzących z istniejących dokumentów strategicznych, zarówno z poziomu opracowań międzynarodowych, krajowych, regionalnych, jak i z poziomu lokalnego. Były to zatem m.in. polityki rozwojowe, konwencje, przepisy prawne, a także inne dostępne opracowania czy wytyczne.

Należy zaznaczyć, iż jako Aglomerację Opolską (dalej: AO) należy rozumieć: Opole - miasto na prawach powiatu, 8 gmin miejsko-wiejskich, a także 12 gmin wiejskich. Obszar Aglomeracji Opolskiej stanowi część województwa opolskiego położoną w jego centralnym rejonie i obejmuje łącznie 2 368 km² jego powierzchni.

Rysunek 1. LOKALIZACJA AGLOMERACJI OPOLSKIEJ WZGLĘDEM OBSZARU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO I POLSKI

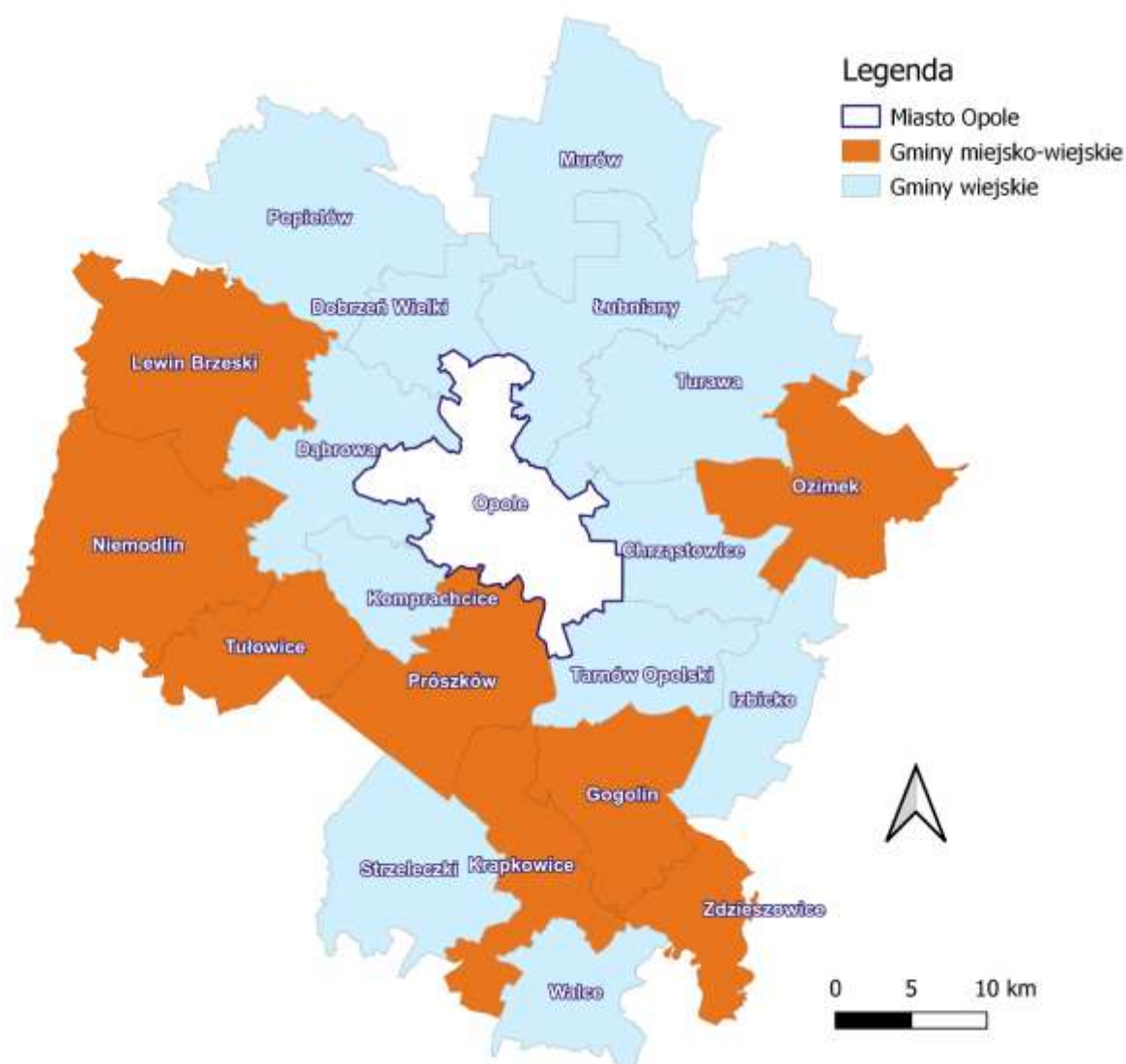
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK.

1.1. KONTEKST REALIZACJI, CEL I INNE ZAŁOŻENIA OPRACOWANEGO MODELU

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej jest jednym z obligatoryjnych elementów strategii ponadlokalnej. Jest to narzędzie, które prezentuje projektowane strategiczne kierunki zmian rozwoju obszaru w odniesieniu do przestrzeni. Jego głównym celem jest integracja zagadnień społeczno-gospodarczych z przestrzennymi. Model może i powinien stanowić podstawę do współpracy różnych podmiotów funkcjonujących w rzeczywistości lokalnej. Wyposaża on także samorządy w większe niż dotychczas możliwości oddziaływania, wzmacniane poprzez wspólne planowanie działań rozwojowych. Model nie wpływa wprost na obowiązujące już dokumenty planistyczne gmin tj. studia uwarunkowań lub plany miejscowe, natomiast poprzez zawarte w nim ustalenia i rekomendacje dla prowadzenia ponadlokalnej polityki przestrzennej, jeśli uwzględniany, może ułatwić podejmowanie decyzji w odniesieniu do zdefiniowanych celów strategicznych. Ponadto Model wskazuje i podsumowuje pewien stan

wiedzy i ustaleń w odniesieniu do zdefiniowanych, ogólnych kierunków rozwoju przestrzennego dla Aglomeracji Opolskiej. Jest to zadanie szczególnie istotne w kontekście planowania inwestycji o charakterze ponadlokalnym, tworzenia lokalnych specjalizacji gmin, czy też zachowywania odpowiednich proporcji w planowaniu przestrzennym, szczególnie na pograniczu poszczególnych gmin. Model to także narzędzie pomocne do wzmocnienia współpracy w zakresie planowania rozwoju ponadlokalnego, w tym przestrzennego¹.

Rysunek 2. PODZIAŁ GMIN AGLOMERACJI OPOLSKIEJ

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu pn. „Portret sytuacji społeczno-gospodarczej Aglomeracji Opolskiej na potrzeby opracowania Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku” – str. 10.

¹ Strategia Rozwoju Ponadlokalnego – Poradnik praktyczny, Ministerstwo Funduszy i Polityki, Warszawa 2022.

1.2. METODYKA – WYBRANE ELEMENTY

Model jest integralną częścią *Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do roku 2030*, w dużym stopniu bazuje także na danych i wnioskach z dokumentu pn. *Portret sytuacji społeczno-gospodarczej Aglomeracji Opolskiej na potrzeby opracowania Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku* stanowiącego diagnozę strategiczną, zgodnie z zapisami ustawowymi. Opracowanie Modelu zostało wzbogacone analizami własnymi danych zastanych (zarówno danych BDL GUS, jak i danych geoprzestrzennych, a także aktualnych dokumentów strategicznych i planistycznych) oraz znajomością uwarunkowań lokalnych.

Ustalenia Modelu są zgodne ze współczesnymi światowymi trendami i dokumentami strategicznymi i planistycznymi jednostek wyższego szczebla, a w procesie jego powstawania w pierwszej kolejności przeanalizowane zostały:

- Wspólnotowe dokumenty strategiczne i planistyczne, w tym m.in. Strategia Europa 2020,
- Krajowe dokumenty strategiczne i planistyczne, w tym m.in. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Krajowa Polityka Miejska 2030, Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku), Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 (dalej: Strategia Opolskie 2030), Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz strategie rozwoju poszczególnych gmin AO,
- Dokumenty na poziomie funkcjonalnym, takie jak m.in. Plan zrównoważonej mobilności miejskiej Aglomeracji Opolskiej.

Dodatkowo, po analizie dokumentów przystąpiono do gromadzenia i przetwarzania m.in. danych geoprzestrzennych, danych z BDL GUS, danych z portali gminnych oraz wizualizacji tych danych na planszach. Prace te były prowadzone równolegle z pracami nad częścią opisową opracowania, w której nakreślono najistotniejsze zagadnienia społeczno-funkcjonalno-przestrzenne.

W rezultacie dokument składa się z części tekstowej oraz graficznej. Część tekstowa uzupełniona została o mapy/schematy, ilustrujące kontekst Modelu oraz wybrane istotne zagadnienia funkcjonalno-przestrzenne. Plansze stanowiące część graficzną Modelu umieszczone

zostały jako załączniki do dokumentu. Część graficzna składa się z 1 planszy głównej i 9 plansz pomocniczych, prezentujących uwarunkowania, analizy geoprzestrzenne oraz wybrane kierunki rozwoju wykonane przy użyciu programu QGIS. Poprzez połączenie danych tabelarycznych z odniesieniem mapowym, integrując dane lokalizacyjne ze wszystkimi rodzajami informacji opisowych opracowany Model pozwala łatwiej zrozumieć zależności, relacje i kontekst geograficzny, a także funkcjonalno-przestrzenny obszaru AO. Korzyści wynikające ze stosowania systemów informacji geograficznej (GIS) to między innymi lepsza komunikacja i większa efektywność, jak również sprawniejsze zarządzanie i podejmowanie decyzji.

Podsumowując Model zawiera następujące plansze:

- **MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ** – plansza główna
- Plansza 1_**MIESZKAŃCY**
- Plansza 2_**ŚRODOWISKO**
- Plansza 3a_**MOBILNOŚĆ**
- Plansza 3b_**KIERUNKI STRATEGICZNE ROZWOJU W ZAKRESIE MOBILNOŚCI**
- Plansza 4_**DZIEDZICTWO, KULTURA I TURYSTYKA**
- Plansza 5_**STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA**
- Plansza 6_**KLUCZOWE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ**
- Plansza 7_**GMINY O WYSOKIM PRAWDOPODOBIENSTWIE WYSTĄPIENIA KONFLIKTÓW SPOŁECZNO-PRZESTRZENNYCH - CZ.I**
- Plansza 8_**GMINY O WYSOKIM PRAWDOPODOBIENSTWIE WYSTĄPIENIA KONFLIKTÓW SPOŁECZNO-PRZESTRZENNYCH - CZ.II**
- Plansza 9_**TERENY POZBAWIONE OGRANICZEŃ BEZWZGLĘDNYCH, MOGĄCE STANOWIĆ POTENCJALNE TERENY INWESTYCYJNE**

Plansze o numerze 1, 2, 3a, 3b, 4, 5, 6 prezentują analizy stanu istniejącego oraz potencjalne kierunki strategiczne w podziale na kluczowe zagadnienia takie jak: informacje związane z aspektem społecznym AO (mieszkańcy), środowiskowym, transportowo - mobilnościowym, dziedzictwem, kulturą, turystyką oraz infrastrukturą techniczną.

Z uwagi na fakt, iż Model jest narzędziem łączącym elementy struktury funkcjonalnej z przestrzenną, a także z aspektami społecznymi i gospodarczymi, w celu pełnego zobrazowania

sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej w Aglomeracji Opolskiej opracowano także plansze o numerze 7 do 9, które przedstawiają analizy wskazujące gminy o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia konfliktów społeczno-przestrzennych: plansze o numerze 7 i 8, natomiast plansza 9 obrazuje tereny pozbawione ograniczeń bezwzględnych, mogące stanowić potencjalne tereny inwestycyjne. Dla tych plansz powstały metodyki wyznaczania wskazanych na nich obszarów, opisane szczegółowo w Załącznikach 1 i 2 do niniejszego opracowania.

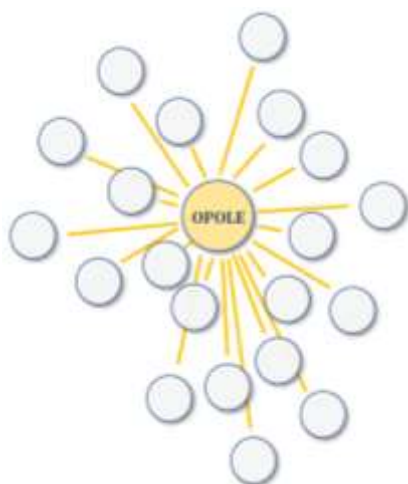
Analizy polegające na wskazaniu zapotrzebowania m.in. dostępności do żłobków, czy przedszkoli, wymianę źródeł ciepła, czy uzupełnienie sieci wodno - kanalizacyjnej są analizami porównawczymi w zakresie układu odniesienia jakim jest obszar Aglomeracji Opolskiej. Źródłami danych są Portret AO oraz dane BDL GUS. Gminy zaznaczone jako te, dla których konieczne są działania/uzupełnienia posiadają najmniej korzystne wyniki w skali AO (zazwyczaj prezentowanych jest 5 najmniej korzystnych wartości). W przypadku zwiększenia dostępności przedszkoli, wskazane zostały gminy, na terenie których liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego jest większa niż jeden, a w przypadku zwiększenia dostępności żłobków, gminy gdzie odsetek dzieci objętych opieką żłobkową jest niższy niż 10%.

2. STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA AGLOMERACJI OPOLSKIEJ

2.1. POWIĄZANIA FUNKCJONALNE I RELACJE JST TWORZĄCYCH AGLOMERACJĘ OPOLSKĄ

Granice Aglomeracji Opolskiej, zgodnie z PZPWO, są tożsame z granicami miejskiego obszaru funkcjonalnego miasta Opola. Stosownie do zapisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, polityka przestrzenna dla MOF OW sformułowana została w PZPWO w formie Planu zagospodarowania przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Opola. Aglomeracja Opolska składa się z miasta-rdzenia Opola oraz z otaczających je gmin o mniejszym znaczeniu, co czyni ją obszarem o charakterze monocentrycznym (Rysunek 3).

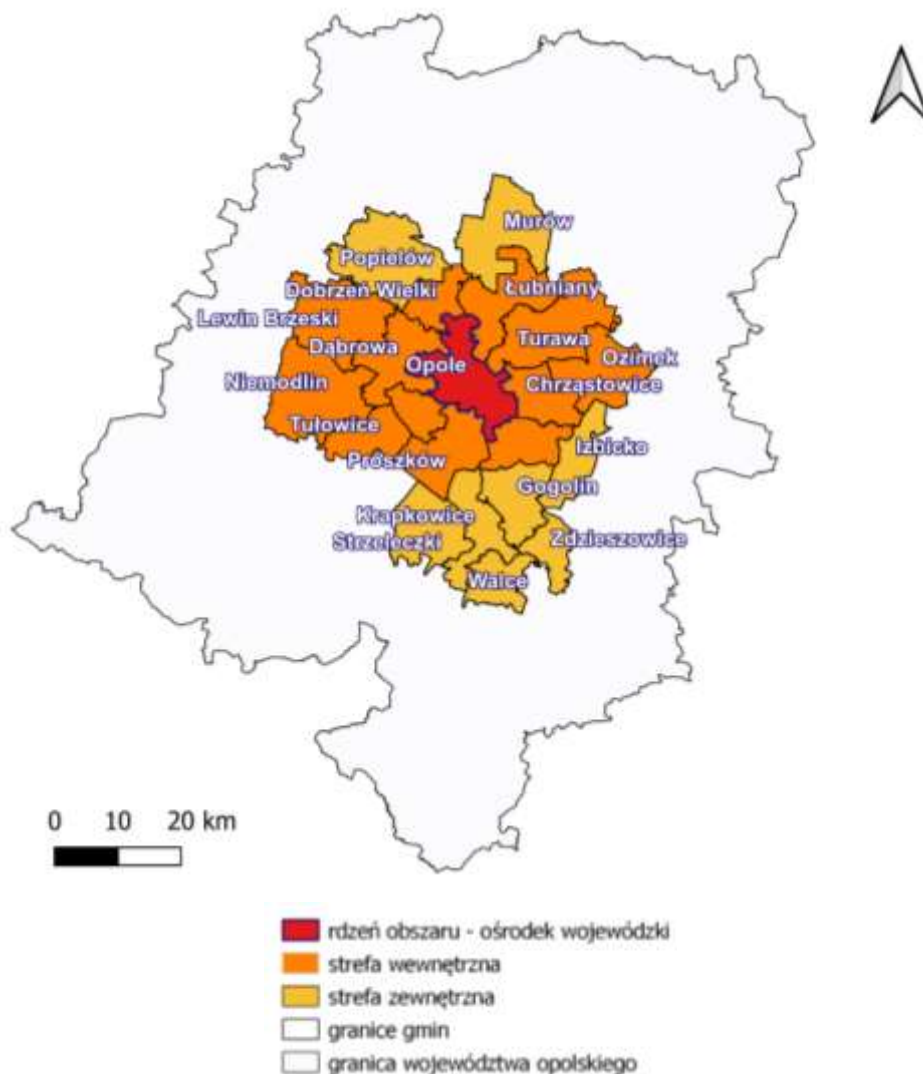
Rysunek 3. MODEL MONOCENTRYCZNEGO UKŁADU AGLOMERACJI OPOLSKIEJ

Źródło: opracowanie własne.

Miasto Opole otoczone jest tzw. pierścieniem funkcjonalnym, składającym się ze strefy wewnętrznej i zewnętrznej (Rysunek 4).

Rysunek 4. PODZIAŁ NA STREFY AGLOMERACJI OPOLSKIEJ

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (Uchwała Nr VI/54/2019 z dnia 24 kwietnia 2019 r.) – str. 137.

Strefę wewnętrzną zdelimitowano w oparciu o dokument Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pt.: „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich”, przy zastosowaniu nieznacznej modyfikacji, uwzględniającej regionalne uwarunkowania. Modyfikacja polegała na włączeniu do strefy gminy Ozimek, bowiem na podstawie analizy wskaźników zastosowanych do delimitacji MOF OW stwierdzono, że gmina

Ozimek spełnia połowę przyjętych progów wskaźnikowych.² Jednostka została włączona do miejskiego obszaru funkcjonalnego z uwagi na bardzo zbliżone do wymaganego progu (podczas delimitacji) pozostałe dwa (z sześciu) wskaźniki, a także zbliżone do gmin sąsiednich uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne. Dodatkowo w gminie Ozimek odnotować można wskaźnik udziału pracujących w zawodach pozarolniczych oraz gęstości zaludnienia wyraźnie przewyższający średnią wojewódzką, co także uznano za wskazówkę potwierdzającą siłę powiązań z miastem rdzenia.

Strefę zewnętrzną tworzą pozostałe, peryferyjne gminy powiatu opolskiego: Murów i Popielów oraz gminy powiatu krapkowickiego: Gogolin, Krapkowice, Strzeleczyki, Walce, Zdieszowice, a także gmina powiatu strzeleckiego: Izbicko, które pomimo niespełnienia kryteriów wskaźnikowych, o których mowa w dokumencie MRR, objęte są wspólnymi celami rozwojowymi dla obszaru całej Aglomeracji Opolskiej.

Znaczący wpływ na powiązania funkcjonalne w AO ma oparcie w rozwoju o model dośrodkowy charakteryzujący się dominującą rolą rdzenia oraz rozwijania jego funkcji aglomeracyjnych oraz metropolitalnych. W granicach Aglomeracji Opolskiej zaobserwować można trzy główne relacje funkcjonalno-przestrzenne między jednostkami, determinowane ich cechami, bądź funkcjami, które pełnią. Są to³:

- relacje mieszkanie – praca, rozumiane jako te oparte na dojeździe z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, które najczęściej mieści się w największym ośrodku AO tj. Opolu,
- relacje związane z dojazdem i korzystaniem z usług administracyjnych, edukacyjnych, kulturowych oraz handlu,
- relacje opierające się na powiązaniu wsi z miastami, polegające na wykorzystaniu obszarów wiejskich jako „terenów konsumpcji” dla mieszkańców miasta, rozumianych jako katalizator dla niektórych zjawisk i problemów miejskich.

W związku ze wskazanymi głównymi relacjami szczególnie istotne jest wspomaganie budowy powiązań funkcjonalnych łączących ośrodki subregionalne z rdzeniem miejskim. Na uwagę, w kontekście kształtowania i rozwijania relacji funkcjonalno-przestrzennych, zasługują powiązania komunikacyjne w ramach Aglomeracji Opolskiej. Są one ważne w kontekście przywołanych powyżej relacji opartych na dojeździe do miejsc pracy, szkół, roli Opola jako ośrodka akademickiego, centrum świadczenia usług publicznych wyższego rzędu, kumulacji

² Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (przyjęty Uchwałą Nr VI/54/2019 z dnia 24 kwietnia 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2019 r., poz. 1798 z dnia 14 maja 2019 r.)), (dalej: PZPWO) – str. 137.

³ Portret sytuacji społeczno-gospodarczej Aglomeracji Opolskiej na potrzeby opracowania Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku, str. 210.

terenów inwestycyjnych i działalności gospodarczej. Zróżnicowane powiązania funkcjonalne są jednak widoczne, obserwować je można na przykładzie dojazdów mieszkańców AO do pracy, do Opola – silniejsze powiązanie zauważa się z kierunku zachodniego, a słabsze z kierunku południowego i wschodniego, co jest uwarunkowane głównie zróżnicowaniem funkcji gospodarczych tych obszarów (większym uprzemysłowieniem gmin południowo-wschodniej części Aglomeracji)⁴.

Funkcje metropolitalne Opola

Aglomeracja Opolska jest silnym centrum regionu z wielokierunkowymi powiązaniami funkcjonalnymi z najważniejszymi polskimi miastami. Opole jako jej rdzeń wykazuje cechy metropolitalności, koncentrują się w nim liczne miejsca pracy, ośrodki naukowe (m. in. uczelnie wyższe, instytuty badawczo-naukowe), obiekty kulturalne (m. in. teatry, muzea, organizacja wydarzeń o znaczeniu krajowym i międzynarodowym) oraz administracyjne. Ponadto rdzeń Aglomeracji Opolskiej pełni funkcje transportowe, biznesowe, a także mieszkalne, posiada również liczne walory turystyczne. Powstają w nim innowacyjne projekty, które znajdują zastosowanie w firmach krajowych i zagranicznych.⁵

PZPWO przyjmuje, że polityka rozwoju przestrzennego województwa opolskiego opierać będzie się na godzeniu koncepcji wzrostu, poprzez rozprzestrzenianie się czynników rozwoju z ośrodków wzrostu na ich obszary funkcjonalne i dalej na subregiony. Koncepcja zakłada aktywne, bezpośrednie interwencje podmiotów publicznych na obszarach dotkniętych konfliktami. W dokumencie podkreśla się także, że dla prowadzenia tego typu polityki niezbędne będzie podejmowanie i wspieranie działań służących m.in. rozwojowi funkcji wyższego rzędu (metropolitalnych) w Aglomeracji Opolskiej.⁶

2.2. UKŁAD FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY AGLOMERACJI OPOLSKIEJ⁷

Układ funkcjonalno-przestrzenny AO oparty jest na modelu aglomeracji monocentrycznej, w którym centralne miejsce zajmuje duży ośrodek miejski o znaczeniu krajowym, wokół którego rozmieszczone są miasta satelitarne i zurbanizowane wsie, pełniące w znacznej mierze funkcje dzielnic mieszkaniowych (sypialnie) i przemysłowych. Głównymi składowymi układu funkcjonalno-przestrzennego Aglomeracji Opolskiej są występujące w nim

⁴ PZPWO – str. 140.

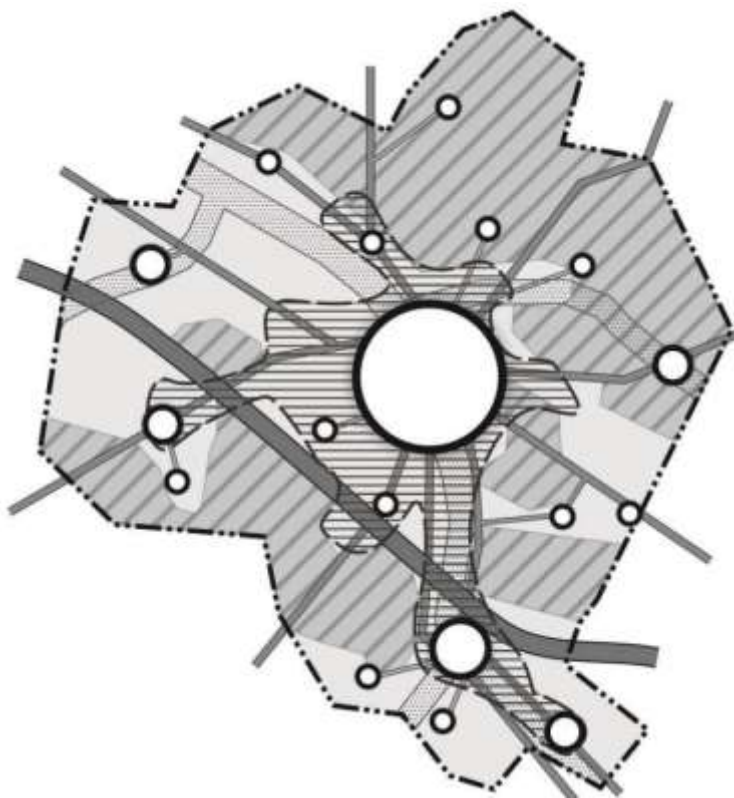
⁵ <http://www.opole.pl/dla-turysty/About-Opole>.

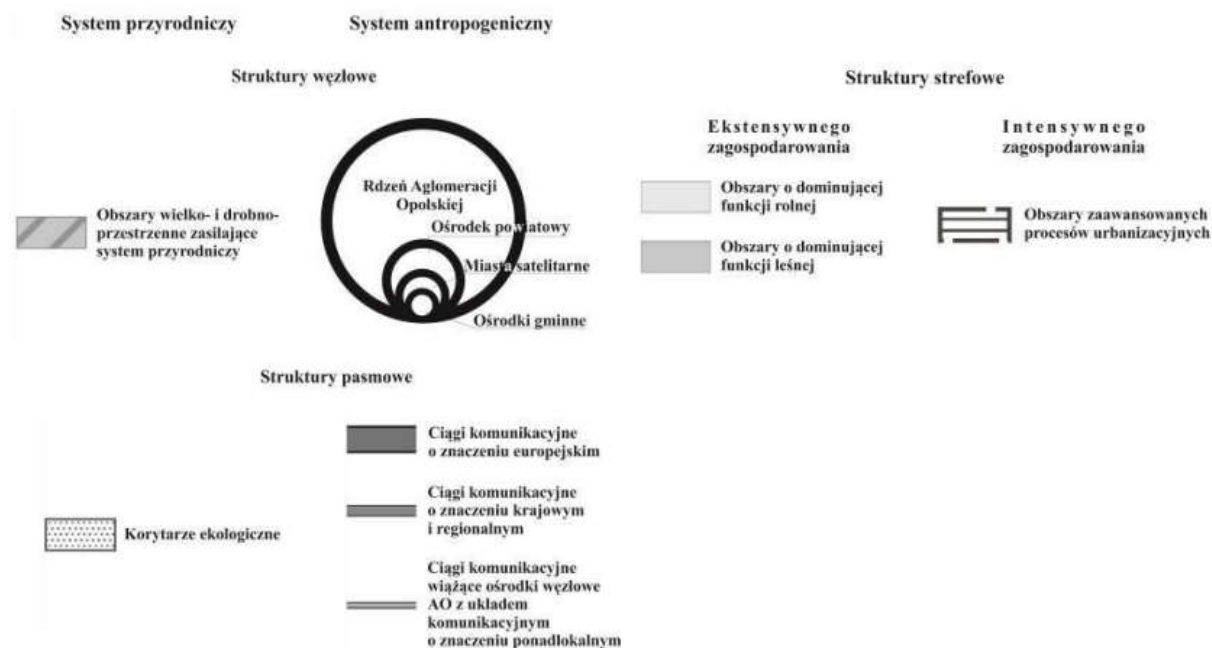
⁶ PZPWO – str. 41.

⁷ Podrozdział sformułowany w oparciu o PZPWO – str. 141-150.

struktury: węzłowe, strefowe oraz pasmowe, które w PZPWO rozróżnione zostały na te wchodzące w skład systemu przyrodniczego oraz antropogenicznego (Rysunek 5).

Rysunek 5. UPROSZCZONA STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA AGLOMERACJI OPOLSKIEJ

Źródło: PZPWO - str. 141.

Struktury węzłowe

Jako struktury węzłowe, wchodzące w skład systemu przyrodniczego, wyznaczone zostały obszary wielko- i drobnoprzestrzenne zasilające system przyrodniczy zarówno województwa opolskiego, jak i Aglomeracji Opolskiej. Jest to znaczna część Aglomeracji Opolskiej, tereny podzielić można na te o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym oraz te drobnoprzestrzenne o znaczeniu lokalnym. W ich skład wchodzi parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne, a także użytki ekologiczne. Drugim z wyróżnionych systemów, ważnym w kontekście struktur węzłowych, jest system antropogeniczny. Węzłowe struktury systemu antropogenicznego to ośrodki osadnicze, których funkcje wykraczają zasięgiem oddziaływania poza ich granice administracyjne. Na terenie Aglomeracji Opolskiej wyróżniono:

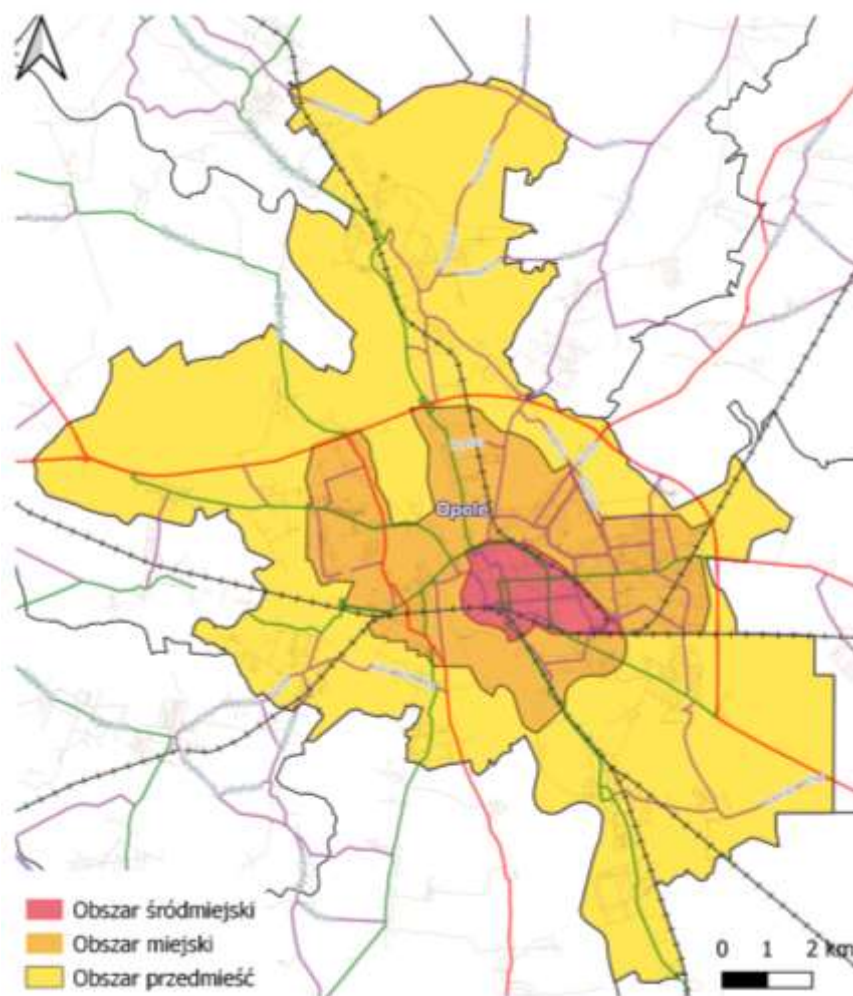
- Opole (jako rdzeń – węzeł koncentrujący funkcje najwyższego szczebla);
- Miasto Krapkowice (jako ośrodek usługowo-przemysłowy o znaczeniu ponadlokalnym);
- Miasta Gogolin, Lewin Brzeski, Niemodlin, Ozimek, Prószków, Zdzeszowice (jako te wspomagające Opole w zakresie zaspokajania usług podstawowych);
- Ośrodki gminne (jako zaspokajające elementarne potrzeby mieszkańców).

Struktury pasmowe

Struktury pasmowe, zgodnie z PZPWO, dzielą się na przyrodnicze i struktury pasmowe systemu antropogenicznego. Jako pasmowe struktury przyrodnicze określone zostały korytarze ekologiczne, stanowiące naturalne połączenia pomiędzy obszarami zasilania przyrodniczego (obszarami węzłowymi). Są to korytarze dolinowe położone w dolinach rzecznych i terenach przywodnych oraz korytarze lądowe, tzw. korytarz południowo-centralny, zapewniający migrację dużych ssaków. Jako struktury pasmowe wchodzące w skład systemu antropogenicznego ww. dokument wymienia najważniejsze ciągi komunikacyjne (drogowe i kolejowe) łączące elementy węzłowe systemu osadniczego regionu i kraju.

Struktury strefowe

W ramach struktur strefowych występujących w granicach Aglomeracji Opolskiej wyróżniono struktury ekstensywnego zagospodarowania, podzielone na obszary o dominującej funkcji rolniczej oraz leśnej, a także struktury intensywnego zagospodarowania – obszary zaawansowanych procesów urbanizacyjnych. Strukturą strefową ekstensywnego zagospodarowania w AO jest obszar zielonego pierścienia. Jako struktury intensywnego zagospodarowania wymieniane są obszary zdominowane zaawansowanymi procesami urbanizacji: obszar śródmiejski, miejski i podmiejski rdzenia Aglomeracji; obszary koncentracji procesów urbanizacyjnych w pozostałym obszarze MOF OW, w tym: zabudowy mieszkaniowej i usługowej, jednorodzinnej, wiejskiej, przemysłowo-składowej i rekreacyjno-wypoczynkowej).

Rysunek 6. OBSZARY FUNKCJONALNE W GRANICACH RDZENIA AGLOMERACJI OPOLSKIEJ

Źródło: opracowanie własne na podstawie grafiki z PZPWO – str. 146.

Obszar śródmiejski Opola

Obszar śródmiejski Opola, będący jedną ze struktur strefowych, cechujący się zaawansowanymi procesami urbanizacyjnymi, obejmuje ścisłe centrum miasta. Składają się na niego Rynek oraz Pasieka, które są najstarszymi częściami Opola, a także tereny sąsiednie, ograniczone rzeką Odrą, torami kolejowymi i ulicą Nysy Łużyckiej. Ponadto w skład obszaru śródmiejskiego wchodzi niewielki teren w okolicy ulicy Struga. Najważniejszą cechą strefy jest koncentracja funkcji metropolitalnych, o znaczeniu ponadregionalnym.

Obszar miejski Opola

Obszar miejski Opola obejmuje tereny zurbanizowane na zewnątrz strefy śródmiejskiej. Tworzą go dzielnice zabudowy mieszkaniowo-usługowo-przemysłowej (Przedmieście Odrzańskie, Zaodrze, Osiedle Armii Krajowej, Malinka, Kolonia Goślawicka, Nowa Wieś Królewska, Grudzice, Szczepanowice, Półwieś, Zakrzów). Charakter dzielnic, kształtowany przez lata, determinuje różnorodność zabudowy występującej w obszarze miejskim Opola. W strefie miejskiej miasta podstawową funkcją użytkowania terenu jest zabudowa mieszkaniowa oraz usługowa, ponadto w jej granicach występują tereny przemysłowo-składowe i rekreacyjne.

Obszar przedmieść

Obszar przedmieść obejmuje peryferyjne dzielnice Opola, które do czasu włączenia ich w granice administracyjne rozwijającego się miasta pełniły funkcje wsi przymiejskich, osiedli typu miejskiego lub osad leśnych (Bierkowice, Wrzoski, Sławice, Chmielowice, Żerkowice, Wójtowa Wieś, Winów, Zakrzów, Czarnowąsy, Borki, Brzezcie, Świerkle, Krzanowice, Goślawice, Groszowice, Grotowice, Malina). Historia strefy, a w szczególności jej historyczny charakter wiejski, wpłynęły na aktualną dominującą funkcję, a także rodzaj zabudowy występującej w rejonie. Podstawową formą zabudowy jest ekstensywna zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna nosząca niejednokrotnie zachowane cechy zabudowy wiejskiej. Ponadto w obszarze przedmieść występuje duży udział terenów otwartych (użytki rolne oraz leśne), tereny przemysłowe (z czego największe to Elektrownia „Opole” i FAMET S.A.⁸) oraz punktowo zlokalizowane obiekty usługowe.

Struktury strefowe poza rdzeniem MOF Opola:

Obszar zielonego pierścienia Aglomeracji Opolskiej

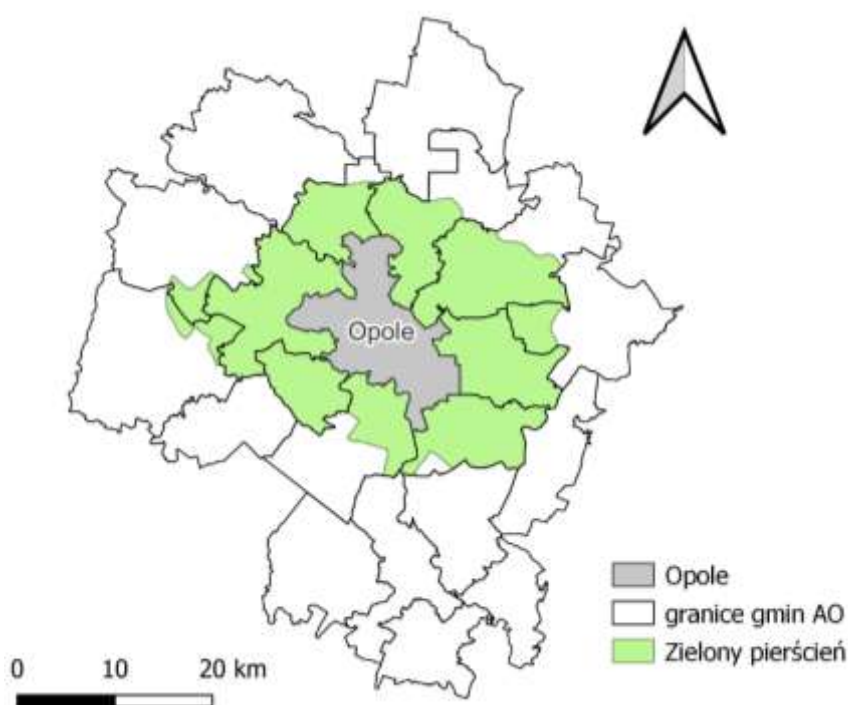
Strukturą strefową ekstensywnego zagospodarowania w Aglomeracji Opolskiej jest obszar zielonego pierścienia, składający się z terenów otwartych, położonych pomiędzy granicami administracyjnymi Opola, a przylegającymi obszarami funkcjonalnymi (pierścień w odległości 5-10 km od granic miasta). Strefa ta to przemieszanie struktur przyrodniczych (lasów, użytków zielonych, dolin rzecznych) z terenami zurbanizowanymi, pozostającymi w styczności lub mającymi kontynuację w bezpośrednim sąsiedztwie wyznaczonego pierścienia.

Zielony pierścień stanowi strefę czynnej ochrony fizjonomii krajobrazu naturalnego i kulturowego, w której głównym kierunkiem działania jest zachowanie, wzbogacenie i rewitalizacja krajobrazu osadniczego wsi opolskiej i strefy podmiejskiej Opola, jak i funkcji

⁸ PZPWO – str. 147.

rozwojowych AO.⁹ W strefie zielonego pierścienia Aglomeracji Opolskiej nie występują znaczne ograniczenia w kształtowaniu zabudowy, zabudowa istniejąca jest adaptowana, a kolejne struktury antropogeniczne kształtowane są w sposób zrównoważony, ustalony w dokumentach planistycznych gmin.

Rysunek 7. ZIELONY PIERŚCIEŃ AGLOMERACJI OPOLSKIEJ

Źródło: opracowanie własne na podstawie PZPWO – Załącznik nr 3.

Obszar koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej

Obszar koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej, to teren, w którym koncentrują się procesy urbanizacyjne poza rdzeniem AO, obejmujący centralne części jednostek osadniczych. W Krapkowicach oraz pozostałych miastach towarzyszących to historyczne centra oraz tereny śródmiejskie, zaś w niektórych miejscowościach wiejskich są to tereny z dominującą funkcją pozarolniczą (mieszkalną, usługową). Dominującą cechą obszarów koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej jest jej zwartość, a także wysoka wartość historyczna układów urbanistycznych i ruralistycznych. Przeważającą formą zabudowy mieszkaniowej jest zabudowa wielorodzinna (w miastach).¹⁰

⁹ PZPWO – str. 143.

¹⁰ PZPWO – str. 147.

Obszar zabudowy jednorodzinnej

Składa się z obszarów zabudowanych i zurbanizowanych, w których dominującą funkcją jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna o niskiej intensywności, punktowo uzupełniana obiektami usługowymi. Usługi rozwijane na tym obszarze to głównie handel, rzemiosło i gastronomia, rzadziej usługi publiczne. Ponadto w obszarze zabudowy jednorodzinnej mieszczą się tereny zieleni urządzonej, tereny sportowo-rekreacyjne, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej (stacje transformatorowe, przepompownie ścieków, itp.). Kształtowanie się strefy zdeteterminowane jest w głównej mierze procesem suburbanizacji oraz przeobrażaniem rolnictwa.

Znaczny udział tej zabudowy występuje w strefie podmiejskiej Opola, zwłaszcza w miejscowościach, które z dniem 1 stycznia 2017 r. zostały włączone w granice administracyjne miasta, tj.: Winów, Chmielowice, Czarnowąsy, Krzanowice oraz w miejscowościach: Zawada, Suchy Bór, Chrzastowice, Dębska Kuźnia, a także w gminach ze znacznym udziałem funkcji przemysłowych (Dobrzeń Wielki, Gogolin, Krapkowice, Tułowice. Ozimek).

Obszar zabudowy wiejskiej

W granicach Aglomeracji Opolskiej obszary wiejskie stanowią aż 91,79% jej powierzchni¹¹. Wsie w regionie rozmieszczone są nierównomiernie, głównie za sprawą zróżnicowanych uwarunkowań fizjograficznych. Cechą charakterystyczną obszarów wiejskich w Aglomeracji Opolskiej jest występowanie sołectw dużych i średnich znacznie częściej niż w innych subregionach. Wpływa to w głównej mierze na przeobrażanie funkcji typowo wiejskich na funkcję mieszkaniową. Zabudowa występująca w obszarze, głównie w strefie zewnętrznej Aglomeracji, posiada cechy zabudowy wiejskiej. Przeważającą funkcją jest funkcja mieszkaniowa jednorodzinna, często uzupełniona obiektami kultu religijnego (kościół), usługami publicznymi (świątlice, domy kultury, szkoły), sklepami, obiektami obsługi rolnictwa. Działki ewidencyjne, w przeważającej części, charakteryzują się wydłużonym prostokątnym kształtem z krótszym bokiem przylegającym do drogi.

Obszar zabudowy rekreacyjnej

Obszar zabudowy rekreacyjnej, stanowią tereny o niskiej intensywności zabudowy zlokalizowane w szczególności na obrzeżach miejscowości wiejskich, ale także na peryferiach miast za wyjątkiem obiektów sportowych. Charakterystycznym rodzajem zabudowy rekreacyjnej jest zabudowa letniskowa, która koncentruje się we wschodniej (gminy Turawa i Ozimek) i południowo-zachodniej części AO (gminy Niemodlin i Lewin Brzeski) .

¹¹ PZPWO – str. 148.

Obszar zabudowy przemysłowo-składowej

Elementem struktury funkcjonalno-przestrzennej Aglomeracji Opolskiej są zurbanizowane strefy przemysłowo-składowe (istniejące i projektowane). Znaczny udział tego rodzaju terenów świadczy o znaczeniu funkcji przemysłowej w rozwoju Aglomeracji. Tradycje przemysłowe obszaru AO związane są z przemysłem cementowo-wapienniczym, materiałów budowlanych, energetycznym, metalowym, maszynowym, spożywczym, chemicznym, obuwniczym i celulozowo-papierniczym. Szczególna koncentracja rozległych terenów przemysłowo-składowych występuje w obszarze miejskim i podmiejskim Opola (Metalchem, Zakrzów, Wschodnia dzielnica przemysłowa, Półwieś, Borki, Brzeziny) oraz gmin silnie uprzemysłowionych (Zdzieszowice, Krapkowice z dzielnicą Otmęt, Gogolin), a także gmin położonych w paśmie autostrady A4 (Lewin Brzeski, Niemodlin, Dąbrowa, Prószków).¹²

2.3. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)

Strategie rozwoju szczebla krajowego i regionalnego wyznaczają obszary strategicznej interwencji (OSI), w których w przyszłości koncentrować się będą działania mające na celu rozwój oraz wsparcie w programach rozwoju. Obszary strategicznej interwencji wyznaczone w województwie opolskim są zbieżne ze strukturami funkcjonalno-przestrzennymi, w ramach których następuje integracja funkcjonalna. Różnią się one jednak od siebie szczególnymi warunkami społecznymi, gospodarczymi oraz przestrzennymi, z jednoczesnym uwzględnieniem obecnych lub potencjalnych powiązań funkcjonalnych.

Strategia Opolskie 2030 wskazuje na interwencję w pięciu obszarach strategicznej interwencji (OSI) pokrywającymi się ze strukturami funkcjonalno-przestrzennymi (subregiony województwa opolskiego), w tym również w ramach **OSI Subregion Aglomeracja Opolska**. Strategia rozwoju województwa określa cele i rekomendacje polityki przestrzennej dla tego obszaru¹³. OSI Subregion Aglomeracja Opolska skupia funkcje administracyjne, naukowe, przemysłowe, mieszkalne i usługowe, cechuje się również wysokim poziomem urbanizacji. Jest obszarem o największej w regionie koncentracji potencjału społeczno-gospodarczego, a także problemów z zakresu społeczeństwo-środowisko-gospodarka.

¹² PZPWO – str. 150.

¹³ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030, Opole 2021 (przyjęta Uchwałą Nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 r.), str. 48.

Wdrażanie działań interwencyjnych i regulacyjnych w OSI powinno odbywać się w zgodzie z wypracowanymi celami i rekomendacjami rozwoju przestrzennego, które dla OSI Subregion Aglomeracja Opolska określa Strategia Opolskie 2030¹⁴. Jednocześnie polityka rozwoju województwa opolskiego uwzględnia OSI określone w SOR i KSRR 2030.

Zgodnie z treścią Strategii Opolskie 2030 część miast i gmin Aglomeracji Opolskiej została zaliczona do dwóch typów OSI krajowych:

1. OSI miasta średniej wielkości tracące funkcje społeczno-gospodarcze

Do grupy miast w Aglomeracji Opolskiej dotkniętych skutkami transformacji politycznej i społeczno-gospodarczej (deindustrializacja, skurczenie się bazy ekonomicznej, depopulacja, a w konsekwencji wypłukiwanie funkcji) zlokalizowanych na obszarze Aglomeracji Opolskiej zalicza się **Krapkowice**. Ponadto dodatkowo mniejsze miasta należące do ww. subregionu tj.: **Gogolin, Lewin Brzeski, Niemodlin, Ozimek, Prószków, Tułowice, Zdzeszowice** będą wspierane jako ośrodki tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Jest to szczególnie ważne, ponieważ małe ośrodki miejskie również są zagrożone utratą funkcji społeczno-gospodarczych, a jednocześnie stanowią ośrodki rozwoju ponadlokalnego;

2. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Do wskazanych obszarów należą gminy, w których kumulują się w szczególności problemy natury społecznej (starość demograficzna, odpływ mieszkańców, ograniczona dostępność do usług, niska aktywność społeczna, wykształcenie ludności, poziom edukacji szkolnej, ubóstwo dochodowe). Cechą charakterystyczną tych gmin jest ich peryferyjne położenie. Na obszarze Aglomeracji Opolskiej do gmin zagrożonych trwałą marginalizacją zaliczana jest gmina **Murów**.

W niniejszym dokumencie wskazane zostały także obszary strategicznej interwencji (OSI) kluczowe dla Aglomeracji Opolskiej, wyszczególnione w Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej 2030.

- **OSI Miasto Opole (OSI 1);**
- **OSI obszary wykluczone komunikacyjnie (OSI 2);**
- **OSI Dolina Odrzańska obszary o szczególnych walorach turystyczno-krajobrazowych (OSI 3).**

¹⁴ Strategia Opolskie 2030 – str. 48.

3. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Do najważniejszych narzędzi wdrażania celów rozwojowych zorganizowanych obszarów, w tym także Aglomeracji Opolskiej należą dokumenty kształtujące politykę przestrzenną. Polityka przestrzenna określa zbiór zasad i reguł rekomendowanych do wykorzystania w działalności samorządów. To również planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy. Głównym celem wszelkich działań samorządów terytorialnych zawsze powinno być podnoszenie jakości życia mieszkańców, które może być osiągnięte m.in. poprzez racjonalną politykę w zakresie urbanizacji terenów i rozważną gospodarkę przestrzenną.

Aglomeracja Opolska dostosowana do wyzwań, otwarta na mieszkańca, bezpieczna, zeroemisyjna, czysta, dostępna, cyfrowa, atrakcyjna i zorientowana na przyszłość, której nadrzędnym celem jest równomierny rozwój społeczno-gospodarczy to główne cele strategiczne, których realizacja wspierana będzie przez prawidłowe kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej.

Ustalenia i rekomendacje opisano z podziałem na strefy wyznaczone w PZPWO, scharakteryzowane w punkcie 2.2. niniejszego opracowania:

1. **Obszar śródmiejski Opola**
2. **Obszar miejski Opola oraz centra miast na terenie AO**
3. **Obszar przedmieść Opola oraz tereny zabudowy jednorodzinnej**
4. **Obszar koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej**
 - 4a. **Zabudowa wielorodzinna**
 - 4b. **Zabudowa usługowa**
5. **Obszar zabudowy przemysłowo-składowej, w tym strefy aktywności gospodarczej**

6. Obszar zielonego pierścienia AO, obszar zabudowy rekreacyjnej, w tym tereny osnowy przyrodniczej miast oraz tereny otwarte
7. Obszar zabudowy wiejskiej oraz tereny użytkowane rolniczo

Dla każdego rozdziału ustalono także najważniejsze założenia zintegrowanej polityki przestrzennej, które dotyczą zagadnień łączących aspekt społeczny z funkcjonalno-przestrzennym.

Dla wszystkich wymienionych wyżej obszarów istotne jest wykorzystanie instrumentów planowania i zagospodarowania przestrzennego do realizacji wspólnej polityki przestrzennej AO, co zawarte zostało również w celu strategicznym nr IX *Agglomeracja Opolska zorientowana na przyszłość*, cel operacyjny IX. 3 *Zintegrowanie planowania przestrzennego*.

1. Obszar śródmiejski Opola

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki przestrzennej:

- Rozwój infrastruktury społecznej najwyższego standardu i najwyższej rangi o znaczeniu krajowym i regionalnym, w tym z zakresu nauki i szkolnictwa wyższego, badań i rozwoju, kultury i sztuki, biznesu i finansów, lecznictwa, rozrywki, turystyki, rekreacji, sportu, mass mediów, polityki, administracji
- Rozwój instytucji współpracy międzynarodowej
- Wzmacnianie i eksponowanie funkcji symbolicznych, w tym rewitalizacja historycznej zabudowy śródmiejskiej
- Rozwój współpracy gospodarczej na poziomie krajowym i międzynarodowym
- Wspieranie lokalizacji siedzib przedsiębiorstw i instytucji finansowych
- Tworzenie oferty wysokiej jakości miejsc pracy
- Wspieranie rozwoju przestrzeni publicznych o wysokim standardzie funkcjonalno-użytkowym
- Organizacja systemu P&R i B&R
- Stosowanie rozwiązań typu „*smart city*”
- Wyeksponowanie ruchu pieszego i ułatwienia dla pieszych
- Poprawa dostępności przestrzeni publicznych (np. placów, chodników)
- Projektowanie uniwersalne
- Budowa systemu zieleni miejskiej
- Zachowanie i ochrona funkcji mieszkaniowej w śródmieściu

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

1. Zachowanie i ochrona elementów historycznego układu urbanistycznego
2. Ograniczanie komunikacji samochodowej, przede wszystkim ruchu tranzytowego
3. Utworzenie gęstej sieci bezpiecznych dróg rowerowych
4. Przekształcanie istniejących placów i skwerów na przestrzenie przyjazne mieszkańcom i turystom – wypełnione zielenią, w tym zielenią zacieniającą ulice

5. Zagospodarowanie i rewitalizacja zaniedbanych obszarów zabudowy
6. Zagospodarowanie centrum administracyjno-biznesowego, koncentrującego reprezentacyjne funkcje/siedziby instytucji i placówek
7. Intensywne zagospodarowanie śródmiejskiego centrum komunikacyjno-komercyjnego
8. Zwiększenie dostępności i powiązań węzłów komunikacji zbiorowej (dworce, przystanki) z centrum komercyjnym (ulice handlowe), zgodnie z zasadami ładu przestrzennego
9. Dążenie do wyznaczenia obszaru o cechach metropolitalnych i koncentracji reprezentacyjnych funkcji/siedzib w obrębie obszaru
10. Wsparcie rozwoju funkcji metropolitalnych miasta w obszarze usług rynkowych i nierynkowych.

2. Obszar miejski Opola oraz centra miast na terenie Aglomeracji Opolskiej

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki przestrzennej:

- Zachowanie tkanki i struktury przestrzennej obszaru miejskiego Opola i centrów miast w AO
- Kształtowanie wizerunku miast AO
- Ochrona zabytkowych centrów miast
- Zachowanie „żywego” i aktywnego gospodarczo centrum każdego z miast, szczególnie obszaru miejskiego miasta rdzenia jako centrum całej AO
- Stosowanie rozwiązań typu „*smart city*”
- Rewitalizacja terenów w kierunku zaspokajania potrzeb rekreacyjnych mieszkańców
- Rozwiązywanie problemów społecznych jako klucz do rewitalizacji centrów miast

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

1. Przekształcanie istniejących placów i skwerów na przestrzenie przyjazne mieszkańcom i turystom – wypełnione zielenią, w tym zielenią zacieniającą ulice
2. Intensyfikacja zagospodarowania poprzez uzupełnianie luk w zabudowie, rewitalizacja terenów zdegradowanych, w tym wykorzystanie terenów kolejowych dla rozwoju układu ulicznego, usług publicznych i komercyjnych
3. Zwiększenie udziału urządzonej zieleni miejskiej terenów prywatnych i publicznych (ograniczenie utwardzenia terenu i wycinki drzew, przeznaczenie terenów pod urządzenie miejskich parków i skwerów)
4. Rewitalizacja terenów poeksploatacyjnych w kierunku zaspokajania potrzeb rekreacyjnych mieszkańców
5. Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru, w szczególności w oparciu o transport publiczny
6. Uporządkowanie terenów ogrodów działkowych, w tym umożliwiające wykorzystanie ich atrakcyjnej lokalizacji pod rozwój funkcji miastotwórczych

7. Uspokajanie ruchu poprzez: priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej, dążenie do powiększania powierzchni przeznaczonej do ruchu pieszego, budowa systemu rowerów i hulajnóg miejskich
8. Poprawę dostępności centrów gmin oraz obszarów wykluczonych komunikacyjnie, inwestycje w ekologiczne formy transportu takie jak rowery miejskie i hulajnogi
9. Dokończenie rewitalizacji przestrzeni w złym stanie technicznym
10. Realizacja działań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury

1. Obszar przedmieść Opola oraz tereny zabudowy jednorodzinnej

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki przestrzennej:

- Podnoszenie jakości życia i zamieszkania poprzez poprawę dostępności komunikacji zbiorowej obszaru, w szczególności w oparciu o efektywny transport publiczny
- Rewitalizacja terenów poeksploatacyjnych w kierunku zaspokajania potrzeb rekreacyjnych mieszkańców oraz terenów przemysłowych w kierunku kreowania nowych funkcji gospodarczych i społecznych
- Zachowanie ciągłości istniejących struktur przyrodniczych
- Poprawa warunków zamieszkania, w tym dostępności do infrastruktury społecznej poprzez realizację dzielnicowych centrów usług
- Kształtowanie, porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej
- Zwiększenie udziału powierzchni AO pokrytej mpzp w celu ograniczenia uzyskiwania decyzji o pozwoleniu na budowę na podstawie decyzji o warunkach zabudowy

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

1. Utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia
2. Kreowanie połączeń z układem zewnętrznym: komunikacyjnych i kompozycyjnych, w tym z terenami aktywnymi przyrodniczo
3. Kształtowanie zieleni m.in. poprzez powiązanie z usługami sportu i rekreacji, a także zachowanie niezabudowanych odcinków dolin rzecznych jako wolnych od zabudowy
4. Dążenie do poprawy dostępności lokalnej infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw, skwery)
5. Prowadzenie infrastruktury technicznej, bazujące na analizie potrzeb i rachunku ekonomicznym
6. Ograniczenie ekstensywnej zabudowy jednorodzinnej (przeciwdziałanie dalszemu „rozlewaniu się” miast)

7. Wyznaczanie terenów nowej zabudowy jednorodzinnej w dostosowaniu do realnych potrzeb rozwojowych Aglomeracji Opolskiej – ograniczenie ilości wyznaczonych terenów mieszkaniowych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin
8. Prowadzenie działań inwestycyjnych w oparciu o plany miejscowe (objęcie planami miejscowymi obszarów rozwojowych w granicach zielonego pierścienia wokół Opola)
9. Preferowanie rozwoju terenów zabudowy jednorodzinnej jako kontynuację istniejących osiedli, z dostępem do istniejącej infrastruktury transportowej i technicznej
10. Zapewnienie i utrzymanie wysokiego standardu zamieszkania,
11. Wzbogacanie o drobne funkcje usługowe (oświatowe, handlowe, sportu),
12. Eliminacja działalności gospodarczej uciążliwej dla funkcji mieszkaniowej
13. Uzupełnienie obszarów o strefy zieleni o charakterze ozdobnym i rekreacyjno-wypoczynkowym
14. Uwzględnianie regionalnych cech architektonicznych w budownictwie.
15. Rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej
16. Przebudowa i rozbudowa układu komunikacyjnego, w tym poprawiająca powiązanie między prawo a lewobrzeżną częścią miasta, budowę systemu centrów przesiadkowych, budowę spójnego systemu ścieżek rowerowych

2. Obszar koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej

4a. Zabudowa wielorodzinna

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki przestrzennej:

- Podnoszenie jakości życia i zamieszkania
- Kształtowanie, porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

1. Interwencja w strukturę przestrzeni osiedlowej – zaprojektowanie elementów takich jak przestrzenie sąsiedzkie, półpubliczne i publiczne, punkty węzłowe, miejsca spotkań w gminach miejskich oraz w razie możliwości w gminach wiejskich
2. Odnowa przestrzeni publicznych wraz z ich dostosowaniem do różnych grup społecznych, w tym likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych
3. Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (układ drogowy, komunikacja zbiorowa, infrastruktura rowerowa i piesza), w tym do terenów aktywnych przyrodniczo
4. Dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw, skwery) obiektów wielorodzinnych
5. Zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc postojowych dla mieszkańców oraz użytkowników usług
6. Wyprowadzenie z wnętrza osiedli samochodów i tworzenie parkingów buforowych

4b. Zabudowa usługowa

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki przestrzennej:

- Budowanie roli miasta rdzenia jako lokalnego lidera usług i handlu o znaczeniu metropolitalnym, a dla pozostałych miast – jako centrów lokalnych lub ponadlokalnych
- Porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej
- Zwiększanie potencjału gospodarczego, w tym wzmacnianie istniejących funkcji usługowych i komercyjnych
- Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie sprawnego dostępu do usług wysokiej jakości

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

1. Zwiększenie udziału zieleni
2. Kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych
3. Mieszanie i dodawanie funkcji – stworzenie obszarów multifunkcyjnych
4. Kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych
5. Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (układ drogowy, komunikacja zbiorowa, infrastruktura piesza i rowerowa, węzeł przesiadkowy)
6. Dobra organizacja miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach usługowych w tym przy wielkopowierzchniowych obiektach handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m ²

3. Obszar zabudowy przemysłowo-składowej, w tym strefy aktywności gospodarczej

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki przestrzennej:

- Zwiększanie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej gmin
- Rozwój specjalnych stref ekonomicznych
- Kreowanie nowych i rozwój istniejących parków przemysłowych
- Bazowanie na dogodnej, węzłowej lokalizacji AO w systemie układów transportowych, poprzez koncentrację obszarów zabudowy przemysłowo-składowej wzdłuż obecnych i planowanych ciągów i węzłów komunikacyjnych
- Zagwarantowanie obsługi transportowej cechującej się bezkolizyjnością i sprawnością
- Zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej, uzbrajanie terenów inwestycyjnych
- Rozwój funkcji transportowej rzeki Odry
- Rekultywacja terenów poprzemysłowych, zdefiniowanie ich potencjału oraz intensyfikacja wykorzystania

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

1. Połączenie z ponadlokalnym układem komunikacyjnym
2. Porządkowanie, uzupełnianie i kreowanie nowej struktury przestrzennej
3. Uwzględnienie zapotrzebowania na miejsca parkingowe dla nowej zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów oraz usług, w tym wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²
4. Tworzenie układu kompozycyjno-komunikacyjnego zapewniającego dostępność oraz dobrą dystrybucję terenów i ich obsługę
5. Ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych, ograniczenia w zasklepianiu gleby)
6. Zwiększenie powierzchni terenów zieleni

7. Uzbrajanie terenów proporcjonalnie do stopnia zainwestowania i zagospodarowania

4. Obszar zielonego pierścienia Aglomeracji Opolskiej, obszar zabudowy rekreacyjnej, w tym tereny osnowy przyrodniczej miast oraz tereny otwarte

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki przestrzennej:

- Zachowanie i ochrona krajobrazu
- Poprawa warunków klimatycznych
- Zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego
- Kontynuacja ochrony elementów strukturalnych cennych pod względem przyrodniczo-krajobrazowym (zgodnie z ustawą o ochronie przyrody)
- Ochrona planistyczna obszarów cennych przyrodniczo
- Ochrona dolin rzecznych i terenów leśnych stanowiących główne kierunki zasilania ekologicznego i klimatycznego AO
- Przeciwdziałanie degradacji środowiska leśnego dla zapewnienia harmonijnego rozwoju życia mieszkańców AO
- Zwiększenie powierzchni i dostępności terenów zieleni
- Wykorzystanie obszarów leśnych oraz ich najbliższego sąsiedztwa dla realizacji programów z zakresu rekreacji i wypoczynku (także sportu czy turystyki) oraz ochrony zdrowia i edukacji (ścieżki edukacyjne, szlaki turystyczne)
- Wykorzystanie potencjału przyrodniczego do stworzenia atrakcyjnej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego (sport, rekreacja, wypoczynek, turystyka)
- Poprawa jakości zamieszkania oraz atrakcyjności osadniczej
- Wyznaczanie lokalizacji oraz sposobu kształtowania nowej zabudowy rekreacyjnej z wykorzystaniem i poszanowaniem istniejących uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych
- Rekultywacja terenów przemysłowych, poeksploatacyjnych i powyrobowiskowych w kierunku zaspokajania funkcji rekreacyjnych
- Zapewnienie dostępności komunikacyjnej i transportowej, z naciskiem na transport publiczny, obszarów koncentracji zabudowy rekreacyjnej
- Dążenie do osiągnięcia ładu na terenach ogródków działkowych
- Wzbogacenie oraz ochrona krajobrazu wsi opolskiej

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

1. Zachowanie i tworzenie kompleksów leśnych i towarzyszących im łąk w dotychczasowym użytkowaniu
2. Wyznaczanie ścieżek edukacyjnych i stref wejścia do lasu wyposażonych w miejsca parkingowe, infrastrukturę rowerową, tablice informacyjne i małą architekturę, umożliwiającą edukację, rekreację i wypoczynek, w szczególności w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej
3. Zachowanie i tworzenie terenów zieleni, obszarów rekreacyjno-wypoczynkowych, sportowych i turystycznych z dużym udziałem terenów aktywnych przyrodniczo
4. Dopuszczenie lokalizacji obiektów budowlanych związanych z funkcją obszarów i usługami wspierającymi te funkcje, w tym niezbędnej infrastruktury – przy założeniu minimalizowania negatywnego oddziaływania obiektów na krajobraz
5. Porządkowanie istniejących i tworzenie nowych zespołów zieleni
6. Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej: pieszej, rowerowej, transportu zbiorowego oraz samochodowej
7. Powiązanie ścieżkami pieszo-rowerowymi z istniejącymi terenami zabudowy mieszkaniowej, przede wszystkim z osiedlami wielorodzinnymi

5. Obszar zabudowy wiejskiej oraz tereny użytkowane rolniczo

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki przestrzennej:

- Zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej
- Zachowanie i ochrona systemu przyrodniczego
- Zachowanie charakterystycznych dla regionu cech ruralistycznych, zahamowanie postępującej degradacji, w tym ochrona ruralistycznych walorów architektonicznych obiektów
- Prowadzenie działań rewitalizacyjnych na obszarach zabudowy wiejskiej
- Kształtowanie nowych funkcji pozarolniczych z poszanowaniem dziedzictwa krajobrazowego i kulturowego wsi opolskiej
- Poprawa dostępności do infrastruktury technicznej (uzbrojenie terenu) obszarów zabudowanych

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

1. Kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej
2. Utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych
3. Prowadzenie aktywnej polityki przestrzennej ograniczającej i racjonalizującej przekształcanie terenów rolniczych pod zabudowę, na przykład poprzez sporządzanie MPZP "ochronnych", wprowadzających zakazy lokalizacji zabudowy, szczególnie na obszarach cennych przyrodniczo i podlegających ochronie na podstawie przepisów o ochronie przyrody
4. Wprowadzanie w dokumentach planistycznych ustaleń z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego – ochrona walorów ruralistycznych
5. Realizacja programu zalesień gruntów najsłabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych

6. Możliwe przekształcenia gruntów rolnych w tereny o innym użytkowaniu, jak: lasy, agroturystyka, turystyka, rekreacja, sport, wypoczynek, produkcja energii ze źródeł odnawialnych, parki i inne tereny zieleni urządzonej

3.1. ZASADY KSZTAŁTOWANIA STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ AGLOMERACJI OPOLSKIEJ

3.1.1. SIEĆ OSADNICTWA

Model przedstawia założenia dotyczące rozwoju przestrzennego Aglomeracji Opolskiej i zwraca uwagę na układ jednostek osadniczych na tym terenie. Model zakłada kształtowanie systemu sieci osadniczych poprzez:

- wzmacnianie znaczenia ośrodka rdzenia – Opola,
- rozwój ośrodków ponadlokalnych,
- rozwój gminnych ośrodków wiejskich,
- rozwój pozostałych jednostek urbanistycznych,
- przeciwdziałanie ekspansji terenów zabudowy poza zwarte jednostki osadnicze,
- kształtowanie zwartych ośrodków gminnych w odległości od centrum, zależnej od wielkości danej miejscowości (około 2 km),
- rozrost tkanki osadniczej w kierunkach dobrze skomunikowanych (do dróg publicznych i komunikacji zbiorowej),
- współpraca pomiędzy gminami w zakresie określania funkcji obszarów położonych przy granicach sąsiadujących ze sobą jednostek terytorialnych,
- obejmowanie MPZP obszarów narażonych na silną antropopresję, szczególnie tereny, na których postępuje suburbanizacja.

3.1.2. SIEĆ USŁUG PUBLICZNYCH

Ważną rolą samorządu terytorialnego jest zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności, w tym w zakresie dostępności usług publicznych: zarówno administracyjnych, jak i usług społecznych. Kształtowanie sieci usług publicznych na terenie Aglomeracji Opolskiej powinno być ukierunkowane przede wszystkim na wzmacnianie usług podstawowych, jak i usług wyższego rzędu (ponadpodstawowych). Rozwijanie w Opolu usług wyższego rzędu zapewni wzmocnienie jego roli jako rdzenia Aglomeracji, roli na arenie wojewódzkiej, a także w skali całego kraju.

Zgodnie z założeniami rekomenduje się podejmowanie działań związanych z:

- rozwojem funkcji metropolitalnych Opola,

- świadczeniem wysokiej jakości usług ponadpodstawowych, mogących stanowić przewagę konkurencyjną Aglomeracji Opolskiej nad innymi obszarami funkcjonalnymi w skali kraju i Europy,
- współpracą gmin i powiatów w zakresie tworzenia sieci usług dostosowanych do różnych grup odbiorców.

3.1.3. STRATEGICZNE STREFY GOSPODARCZE

Model wskazuje obszary, które powinny być kluczowe dla rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej. Regiony, które prowadzą długofalową politykę rozwojową, łączącą się z zagadnieniami przestrzennymi, mogą w sposób łatwiejszy wykorzystywać efekty synergii pomiędzy kapitałem ludzkim, zdolnością do innowacji i instytucjami.

Proponowane zalecenia, co do kształtowania strategicznych stref gospodarczych w Aglomeracji Opolskiej to:

- lokowanie większych przedsięwzięć gospodarczych na terenach dotychczas zainwestowanych, o podobnej strukturze funkcjonalnej,
- utworzenie wspólnego katalogu terenów inwestycyjnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej,
- wzmacnianie aktywności gospodarczej podmiotów prowadzących działalność na obszarze Aglomeracji Opolskiej,
- wzmacnianie znaczenia terenów inwestycyjnych znajdujących się poza miastem Opole,
- wykorzystanie potencjału istniejących podmiotów naukowych i badawczo – rozwojowych.

3.1.4. PRZESTRZENIE SŁUŻĄCE TURYSTYCE I REKREACJI

W Modelu zwraca się uwagę na przestrzenie umożliwiające aktywny wypoczynek i rekreację. Z terenów znajdujących się na terenie AO korzystają zarówno turyści, rozwijając tym samym lokalną gospodarkę, jak i mieszkańcy aglomeracji.

W zakresie przestrzeni dla turystyki i rekreacji zaleca się:

- utworzenie spójnego systemu tras rowerowych,
- utworzenie sieci tras turystycznych,

- zapewnienie dobrej dostępności do obiektów sportowych oraz przestrzeni rekreacyjnych zarówno dla turystów jak i mieszkańców,
- podejmowanie działań w zakresie poszerzania oferty noclegowej i gastronomicznej, skierowanej do różnych grup odbiorców,
- przeciwdziałanie suburbanizacji w celu ochrony przestrzeni służącej turystyce i rekreacji,
- utrzymywanie istniejących i kreowanie nowych terenów służących organizacji imprez masowych i festiwali.

3.2. WARUNKI OCHRONY

3.2.1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Jakość życia na terenach zurbanizowanych jest znacząco uzależniona od zieleni, która pełni rolę ekologiczną, hydrologiczną, klimatyczną, biotyczną, pochłaniającą zanieczyszczenia, izolującą akustycznie oraz zapewnia miejsce do życia dla zwierząt.

Biorąc pod uwagę znaczenie środowiska przyrodniczego dla człowieka, określono następujące zalecenia w zakresie kształtowania elementów systemu przyrodniczego:

- konieczność kształtowania spójnej sieci powiązań przyrodniczych,
- ochronę istniejących terenów zieleni, w tym także zieleńców, parków i innych elementów tworzących sieć przyrodniczą,
- ochronę gleb wysokich klas bonitacyjnych,
- ochronę strefy żywicielskiej, upraw rolniczych,
- zmniejszenie antropopresji na tereny cenne przyrodniczo, w tym brzegi jezior i rzek.

3.2.2. ŚRODOWISKO KULTUROWE

Na terenie Aglomeracji Opolskiej znajduje się wiele obiektów i terenów prawnie chronionych ze względu na ich wartość kulturową i historyczną. Ważnym elementem podczas utrzymania tożsamości miejsca jest ochrona dziedzictwa kulturowego, w kontekście planistycznym ważna jest ochrona historycznych układów urbanistycznych i obiektów architektonicznych. Troska o zachowanie historycznej tkanki miejskiej stanowi obowiązek konserwatorów zabytków, osób sporządzających plany zagospodarowania przestrzennego, architektów projektujących budynki oraz wszystkich osób związanych z rozwojem przestrzeni.

W zakresie ochrony środowiska kulturowego rekomendowane są:

- ścisła współpraca władz, właścicieli oraz użytkowników obiektów zabytkowych z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- działania rewitalizacyjne mające na celu przywracanie do życia zdegradowanych dzielnic, poprzez wzmacnianie ich funkcji mieszkaniowo - usługowej oraz "ożywienia społeczno-gospodarczego" np. poprzez zwiększenia potencjału turystycznego i kulturalnego miast,
- zamieszczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz decyzjach o warunkach zabudowy odpowiednich zaleceń dotyczących zasad ochrony zabytków,
- uwzględnianie zapisów programów opieki nad zabytkami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- utrzymanie i ochronę historycznych układów ruralistycznych. Ochronie podlegać powinny w nich m.in. charakter i skala zabudowy, jej układ, linie zabudowy czy układ dróg,
- nawiązywanie w nowej architekturze budynków do tradycyjnej zabudowy Opolszczyzny¹⁵,
- ochrona tożsamości i różnorodności kulturowej społeczności zamieszkującej AO,
- ochrona zespołów ruralistycznych i obiektów o wartości zabytkowej.

3.2.3. KRAJOBRAZ

Ochrona krajobrazu wiąże się z dbałością o ład przestrzenny. Krajobraz jako element postrzegany przez człowieka wraz ze wszystkimi jego komponentami (antropogenicznymi i naturalnymi) jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na jakość życia i atrakcyjność miejsca.

W odniesieniu do Aglomeracji Opolskiej w zakresie ochrony krajobrazu rekomendowane są:

- ochrona krajobrazu wiejskiego poprzez zachowanie istniejących układów ruralistycznych, jak i ochronę terenów rolnych przed niekontrolowaną zabudową,

¹⁵ Zgodnie z PZPWO charakterystyczną cechą podopolskiej zabudowy zagrodowej są budynki kryte dachami dwuspadowymi, najczęściej sytuowanymi szczytowo w stosunku do drogi, tworzące dość regularne pierzeje ulic. Budynki mają zazwyczaj jedną lub dwie kondygnacje, czasem użytkowe poddasze. Typowa zabudowa zagrody zorganizowana jest wg schematu lokalizowania zabudowań wzdłuż krawędzi bocznych i tylnej (na planie litery „L” lub „U”). Najpowszechniej występuje długi budynek stojący wzdłuż krawędzi działki, gdzie z przodu znajduje się część mieszkalna, za nią pomieszczenia inwentarskie dochodzące do stodoły ustawionej kalenicowo na końcu zagrody (...). (PZPWO – str. 148-149).

- stworzenie spójnych wytycznych planistycznych wskazujących detale architektoniczne nawiązujące do tradycji architektury regionalnej, uwzględniające np. sposób układania pokrycia dachowego, dekoracyjne szczyty chałup, malowane ornamenty na belkach okapów, wzory kratownic ścian szkieletowych, profile desek szalunku,
- działania popularyzatorskie – poradniki i wzorniki architektoniczne, związane np. z projektami wzorcowymi „domu opolskiego”,
- ograniczanie niekontrolowanych procesów suburbanizacji w AO, które zaburzają ład przestrzenny i kompozycję obszaru AO oraz mogą przyczynić się do zanikania granic pomiędzy miejscowościami w przyszłości,
- podniesienie jakości estetyki przestrzeni publicznej, zwłaszcza w miastach Aglomeracji,
- uwzględnianie działań dotyczących ochrony krajobrazu w polityce przestrzennej i dokumentach planistycznych gmin,
- ochrona prawna krajobrazów i zespołów ruralistycznych.

3.3. ZASADY I WARUNKI OCHRONY KOMPONENTÓW ŚRODOWISKA

3.3.1. OCHRONA GLEB

Gleby jako zasób wyczerpywalny i bardzo ważny dla bezpieczeństwa żywnościowego powinien podlegać następującym rekomendacjom:

- ochrona gleb o najwyższej przydatności dla produkcji rolnej przed zmianami sposobu ich użytkowania – w szczególności ochrona przed presją antropogeniczną, na terenach położonych najbliżej miasta rdzenia Opola,
- ochrona gruntów o najwyższych klasach bonitacyjnych I-III na terenie miast,
- ochrona wartości użytkowej gruntów – utrzymywanie zdolności produkcyjnej gruntów i zapobieganie ich degradacji,
- rekultywacja gleb zdegradowanych działalnością przemysłową,
- ochrona gleb hydrogenicznych.

3.3.2. OCHRONA WÓD

Wody są szczególnie ważne z punktu widzenia zmian klimatycznych i ogólnego stanu i zasobu wód w Polsce. Dlatego wody w AO powinny podlegać następującym zasadom ochrony:

- zahamowanie szybkiego odpływu wód roztopowych, opadowych oraz utrzymanie właściwego poziomu retencji wód powierzchniowych (mała retencja, ogrody deszczowe, niecki chłonne, obniżone krawężniki),
- poprawa stanu melioracji, zwłaszcza na terenach wiejskich,
- priorytetowa realizacja inwestycji infrastruktury sieciowej związanych z systemami sieci wodociągowej, uzdatniania wody pitnej oraz oczyszczaniem ścieków,
- tworzenie stref ochronnych - buforowych wokół zbiorników wodnych np. w postaci nowych zadrzewień, zakrzewień i szuwarów,
- zarządzanie obiegiem wód deszczowych,
- zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych i odporności na susze,
- monitoring jakości wód płynących i stojących,
- promocja działań proekologicznych,
- inne działania będące w gestii JST.

3.3.3. OCHRONA POWIETRZA

Kolejny niezwykle istotny komponent środowiska to powietrze, którego stan w Polsce często jest niezadowalający, a w AO odnotowuje się zły jego stan, jak również braki w świadomości ekologicznej mieszkańców.

Ważnymi i kluczowymi wskazaniami w obszarze ochrony powietrza są:

- uwzględnienie w lokalnych dokumentach strategicznych działań prowadzących do poprawy stanu jakości powietrza atmosferycznego np. dotyczących ograniczenia zjawiska niskiej emisji,
- ograniczenie zabudowy w klinach napowietrzających, umożliwiających swobodny przepływ powietrza,
- promowanie alternatywnych form transportu dla samochodu, w tym UTO,
- edukacja ekologiczna mieszkańców od najmłodszych lat,
- dofinansowania do zmiany sposobu ogrzewania budynków mieszkalnych na bardziej ekologiczny,
- zwiększenie udziału OZE w ogólnej produkcji energii w AO.

3.3.4. OCHRONA KLIMATU AKUSTYCZNEGO

W kontekście podnoszenia jakości życia poprzez ochronę środowiska ważna jest ochrona przed hałasem, szczególnie emitowanym przez przemysł i ruch transportowy. Aby usprawnić działania w tym zakresie dla AO, rekomenduje się:

- przygotowanie mapy akustycznej Aglomeracji Opolskiej,
- podjęcie działań pozwalających na obniżenie poziomu hałasu komunikacyjnego: modernizacje i przebudowy dróg czy też budowy ekranów akustycznych,
- w przypadku projektowanej zabudowy (hałas przemysłowy) należy zachować taką odległość, by spełnione zostały normy hałasu i wibracji wskazane w przepisach odrębnych,
- w przypadku istniejącej zabudowy – promowanie rozwiązań technicznych, które zapewnią właściwe warunki akustyczne wewnątrz obiektów.

3.4. STANDARDY DOTYCZĄCE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH I DOSTĘPU DO USŁUG

3.4.1. ZIELEŃ PUBLICZNA I INNE PRZESTRZENIE PUBLICZNE

Jakość życia ludności w ośrodkach osadniczych determinowana jest między innymi przez otoczenie, w którym funkcjonują. Przestrzenie publiczne, a w szczególności zieleń, ukształtowane w przyjazny dla mieszkańców sposób są determinantą ich zdrowia psychicznego i fizycznego. Obszary cechujące się niskimi walorami wywołują negatywne odczucia emocjonalne, przez co są unikane, niechętnie użytkowane i odwiedzane. Model wskazuje standardy dotyczące formowania przestrzeni publicznej, w tym zieleni publicznej, wysokiej jakości:

- dbałość o szczególną ochronę ogólnodostępnych miejsc i planowanie powstawania nowych przestrzeni publicznych podczas realizacji inwestycji mieszkaniowych, usługowych i innych,
- dążenie do różnorodności funkcjonalnej związanej głównie z usługami o charakterze gminnym i miejskim,
- nałożenie obowiązku poszanowania krajobrazu kulturowego podczas tworzenia nowych przestrzeni publicznych czy przebudowy istniejących,
- rozbudowa powiązań komunikacyjnych (pieszych i kołowych) zapewniających i polepszających dostępność do usług zlokalizowanych w danym miejscu,

- tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych dostępnych dla wszystkich grup wiekowych i osób z ograniczeniami,
- tworzenie nowych obiektów zieleni urządzonej, szczególnie na terenach mieszkaniowych, a także w historycznych centrach miast.

3.4.2. SYSTEM TRANSPORTOWY I MOBILNOŚĆ

Mobilność jest jednym z kluczowych kierunków rozwoju obszarów funkcjonalnych, zapewniającym możliwość realizacji powiązań gospodarczych i biznesowych, w skali regionalnej i ponadregionalnej. Z uwagi na powyższe Model określił rekomendacje:

Transport zbiorowy i mobilność

- współpraca JST w zakresie tworzenia wspólnego systemu transportu zbiorowego dla Aglomeracji Opolskiej,
- zwiększenie udziału pojazdów niskoemisyjnych w systemie komunikacji zbiorowej,
- tworzenie atrakcyjnego dla pasażera systemu transportu zbiorowego, integracja rozkładów oraz jeśli to zasadne, zwiększenie częstotliwości kursowania w niektórych strefach,
- budowa centrów przesiadkowych oraz nowych przystanków,
- ułatwienie dostępności dla osób z ograniczeniami i niepełnosprawnościami poprzez pojazdy niskopodłogowe, łatwy dostęp do przystanków oraz odpowiednie ich oznakowanie i informacje,
- wdrażanie wygodnych rozwiązań komunikacyjnych takich jak np. wspólny bilet dla AO czy tworzenie nowych buspasów,
- wdrażanie rozwiązań z zakresu „smart city” w miastach AO, np. tablice na przystankach wyświetlające godziny przyjazdów komunikacji zbiorowej,
- rozszerzenie oferty transportu zbiorowego na terenach gmin wiejskich, w szczególności poprawa oferty przewozowej między tymi gminami a Opolem,
- inwestycje umożliwiające szersze wykorzystanie transportu kolejowego,
- budowa parkingów P+R, B+R,
- działania oraz kampanie informacyjno-promocyjno-edukacyjne w zakresie bezpiecznego i prawidłowego przemieszczania się po AO,

- promocja transportu zbiorowego, współdzielonego, rowerów i innych ekologicznych form transportu.

Transport indywidualny

- poprawa jakości dróg i ścieżek rowerowych oraz pieszych,
- ustawienie stojaków rowerowych i wiat rowerowych we wszystkich lokalizacjach mogących kumulować ruch rowerowy (parki, zbiorniki wodne, atrakcje turystyczne, zakłady pracy, kościoły, sklepy),
- wyprowadzanie transportu z centrów miast w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń,
- tworzenie parkingów podmiejskich w celu eliminacji przeciążenia centrów miast ruchem indywidualnym i promowanie tym samym transportu zbiorowego w dotarciu do centralnych części miast, przede wszystkim Opola,
- poprawa bezpieczeństwa na drogach Aglomeracji Opolskiej poprzez większą kontrolę prędkości, budowę kładek lub przejść dla pieszych przy drogach o wzmożonym ruchu samochodowym,
- budowa zielonych ekranów izolacyjno-akustycznych,
- poprawa stanu technicznego dróg, przebudowa układów komunikacyjnych,
- nasadzenia zieleni izolacyjnej.

3.4.3. DOSTĘP DO USŁUG

Sprawne funkcjonowanie w przestrzeni, silnie wpływające na ogólną jakość życia mieszkańców, uwarunkowane jest dostępem do usług podstawowych. Funkcje te kształtowane powinny być w miejscach i w sposób zapewniający komfort ich użytkowania.

W odniesieniu do Aglomeracji Opolskiej określa się poniższe standardy:

- kompleksowość centrów lokalnych w celu zapewnienia podstawowych usług takich jak: handel detaliczny, gastronomia, drogerie, apteki, usługi rzemieślnicze,
- tworzenie nowych placówek medycznych oraz ulepszanie i unowocześnianie istniejących,
- polepszanie dostępu do usług oświatowych i opiekuńczych,
- zwiększanie znaczenia, unowocześnianie lokalnych ośrodków kulturalnych oraz tworzenie nowych,

- utrzymanie i konserwacja istniejących ośrodków sportu i rekreacji, a także tworzenie nowych, szczególnie na obszarach pozbawionych takich usług,
- rozszerzenie oferty e-usług publicznych w tym usług e-zdrowia,
- ustawienie stojaków rowerowych i wiat rowerowych w pobliżu obiektów usługowych.

3.4.4. DOSTĘPNOŚĆ DLA OSÓB O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH

Mając na uwadze zasady projektowania przestrzeni publicznych uwzględniające komfort wszystkich użytkowników, w tym seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, rekomenduje się¹⁶:

- implementację idei projektowania uniwersalnego, zapewnienie odpowiednio wyznaczonych i zlokalizowanych, dostępnych miejsc postojowych dla osób z niepełnosprawnościami,
- projektowanie lub przeprojektowanie budynków wolnych od barier poziomych i pionowych,
- doposażanie budynków publicznych w dźwigi osobowe, podnośniki pionowe lub ukośne,
- zapewnienie wstępu do budynków publicznych osobom korzystającym z psa asystującego,
- wyposażanie budynków w elementy ułatwiające orientację oraz przekaz informacji co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy np. zastosowanie planów tyflograficznych,
- stosowanie odpowiednich dla osób z dysfunkcjami wzroku faktur, kolorystyk oraz detali ścian i posadzek,
- doposażanie budynków publicznych w miejsca odpoczynku,
- dostosowanie wnętrz budynków publicznych do potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami,
- implementację dobrych praktyk w zakresie mieszkaniowej polityki senioralnej np. wprowadzenie koncepcji „mieszkań seniora”, zaprojektowanie zespołu segmentów mieszkalnych dla osób w podeszłym wieku,
- zapewnienie ciągłości komunikacji pieszej,

¹⁶ Na podstawie dokumentu Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju „Standardy dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami uwzględniając koncepcję uniwersalnego projektowania – poradnik”, Warszawa 2017.

- poprawę jakości chodników i ciągów pieszych wraz z dostosowaniem ich do potrzeb osób o szczególnych warunkach poruszania się (szerokość ciągów, materiał wykończeniowy itp.),
- likwidację barier pieszych,
- doposażanie przejść pieszych w sygnalizację dźwiękową,
- tłumienie hałasu, unikanie problemów związanych z zanieczyszczeniem, hałasem np. niwelowanie odgłosów urządzeń.

3.5. WYTYCZNE DLA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Zgodnie z dyspozycją art. 10e ust. 3 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1999 r. o samorządzie gminnym, zaprezentowano poniżej warunki horyzontalne, które winny być uwzględnione podczas sporządzania dokumentów wykonawczych (takich jak programy wykonawcze) do opracowanych w przyszłości dokumentów AO. Dokumenty te będą:

- obejmować cały obszar AO,
- uwzględniać partycypacyjne podejście w ich tworzeniu,
- uwzględniać problemy wynikające z powiązań funkcjonalnych między gminami AO a miastem rdzeniem,
- uwzględniać ustalenia i rekomendacje zawarte w istniejących dokumentach, w tym strategicznych, również w aspekcie przestrzennym,
- uwzględniać cele polityki zawarte w art. 5 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060,
- przestrzegać zasad horyzontalnych wyrażonych w art. 9 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060.

4. REKOMENDACJE CO DO STANDARYZACJI ZAPISÓW STUDIÓW UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMIN AGLOMERACJI OPOLSKIEJ LUB DOKUMENTÓW IM ODPOWIADAJĄCYCH

Zgodnie z § 6 pkt 4) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. poz. 2405) "barwne oznaczenia graficzne i literowe, a także symbole i nazewnictwo na projekcie rysunku studium stosuje się w sposób umożliwiający porównanie ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z projektami planów miejscowych"¹⁷. Zapis ten wskazuje na pewną dowolność w kształtowaniu oznaczeń w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, ograniczaną jedynie zachowaniem możliwości porównania ich z zapisami miejscowych planów. W związku z powyższym w ramach Modelu wskazany został wspólny słownik proponowanych przeznaczeń terenów, rekomendowany dla gmin wchodzących w skład Aglomeracji Opolskiej.

Słownik stanowi otwarty katalog przeznaczeń do adaptacji i uwzględnienia specyfiki zagospodarowania poszczególnych gmin, a jego celem jest ujednolicenie zapisów związanych z zagospodarowaniem przestrzennym w granicach Aglomeracji Opolskiej, w szczególności na stykach granic poszczególnych gmin.

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. poz. 2405).

PROPOZYCJA WSPÓLNEGO SŁOWNIKA PRZEZNACZEŃ TERENÓW DO STOSOWANIA W SUIKZP

	wody śródlądowe
	lasy
	teren zieleni urządzonej – parki i skwery
	teren zieleni naturalnej
	teren cmentarza
	teren ogrodów działkowych
	teren usług
	teren, na którym dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²
	teren zabudowy śródmiejskiej
	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
	teren usług sportu i rekreacji
	teren produkcji, składów i usług
	teren rolniczej przestrzeni produkcyjnej
	teren kolejowy
	teren infrastruktury technicznej
	teren dróg i tereny związane z obsługą komunikacji

Źródło: opracowanie własne.

Rekomendacje do SUIKZP gmin to także:

- ujednolicenie i monitoring przebiegu układów o charakterze liniowym: infrastruktury technicznej, układów komunikacyjnych (drogowych, kolejowych i innych np. rowerowych), w szczególności na granicach gmin;
- przestrzenne wyznaczenie wspólnego systemu terenów otwartych (związanego np. z przebiegiem korytarzy ekologicznych), stanowiącego powiązania ponadlokalne oraz monitoring jego przebiegu w miejscach styku gmin;
- jednoznaczny podział terenów na przeznaczone do zabudowy (zurbanizowane) i chronione przed zabudową (niezurbanizowane).

W zakresie ujednolicenia dostępu do informacji przestrzennej dotyczącej studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (jak i MPZP) zaleca się dołączenie i korzystanie przez JST wchodzące w skład AO z systemów informacji geograficznej, dzięki którym mieszkańcy, urzędnicy, inwestorzy czy geodeci mają dostęp do wielu informacji przestrzennych w jednym miejscu.

SPOSÓB REALIZACJI ZAŁOŻEŃ MODELU POPRZECZ DOKUMENTY PLANISTYCZNE

Dokumenty kształtujące politykę przestrzenną należą do jednych z najważniejszych narzędzi wdrażania strategicznych celów rozwojowych AO. Racjonalna polityka w zakresie urbanizacji terenów sprzyja osiągnięciu celów jakimi są podniesienie atrakcyjności AO oraz podniesienie poziomu życia jej mieszkańców, przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska przyrodniczego i dbałości o ład przestrzenny, dlatego niezwykle istotne są następujące założenia związane z przyszłymi dokumentami planistycznymi AO takie jak np.:

- uchwalenie nowych studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gmin, których SWiKZP są już przestarzałe,
- sukcesywne sporządzanie planów miejscowych dla terenów, które są ich pozbawione, w tym w szczególności dla ochrony obszarów cennych przyrodniczo - niezbędne jest prowadzenie aktywnej polityki przestrzennej polegającej na sporządzeniu planów miejscowych regulujących realizację inwestycji na tych terenach i w ich sąsiedztwie (brak planów miejscowych skutkować będzie pogarszaniem się stanu tych obszarów oraz niekontrolowanym rozprzestrzenieniem się zabudowy),
- określenie w studium danej gminy obszarów pod lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² (lokalizacja takich obiektów może nastąpić wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego),
- zamieszczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz decyzjach o warunkach zabudowy odpowiednich zaleceń dotyczących zasad ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego,
- wykorzystanie instrumentów planowania i zagospodarowania przestrzennego do realizacji wspólnej polityki przestrzennej AO.

5. KWESTIE WODNE A STRATEGIA ROZWOJU AGLOMERACJI OPOLSKIEJ DO 2030 ROKU

Zgodnie z art. 326 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2021r., poz. 624 ze zm.), Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku wraz z modelem struktur uwzględniono również ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w ww. ustawie, tj.:

- ✓ plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- ✓ plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- ✓ plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Poniżej zawarto krótką charakterystykę spójności *Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku* z dokumentami strategicznymi związanymi z zagospodarowaniem i zarządzaniem wodą:

➤ **Plan gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Odry**¹⁸

Aglomeracja Opolska położona jest w dorzeczu Odry i jej głównych dopływów Nysy Kłodzkiej i Małej Panwi. Największy zbiornik zaporowy na tym obszarze to zbiornik Turawa. Ponadto innymi, znaczącymi rzekami na terenie Aglomeracji Opolskiej są: Osobłoga, Stradunia, Stobrawa, Budkowiczanka, Ścinawa Niemodlińska, Jemielnica, Prószkowski Potok. Wszystkie wody powierzchniowe płynące zlokalizowane są w zlewni Odry i ostatecznie do niej wpływają. Rzeka Odra na teren Aglomeracji Opolskiej wpływa w 100 km swojego biegu i przepływa przez gminy: Zdieszowice, Walce, Gogolin, Krapkowice, Tarnów Opolski, Prószków, Opole, Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Lewin Brzeski i Popielów. Natomiast Nysa Kłodzka przepływa przez gminy: Lewin Brzeski i Niemodlin. Rzeka Mała Panew przepływa przez gminy: Łubniany, Opole, Ozimek i Turawa. W planie gospodarowania wodami ustalono cele środowiskowe dla poszczególnych części wód i obszarów chronionych, które należy uwzględniać przy ewentualnych celach inwestycyjnych. Należy dodać, że jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych dorzecza Odry zlokalizowanych na obszarze Aglomeracji Opolskiej objęte są celami rozwojowymi w zakresie ochrony wód.

➤ **Aktualizacja Programu Wodno - Środowiskowego Kraju**¹⁹ - program jest jednym z podstawowych dokumentów planistycznych związanych z ochroną, gospodarowaniem oraz

¹⁸ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20110400451/O/M20110451.pdf>.

¹⁹ <https://www.kzgw.gov.pl/index.php/pl/113-nieprzypisany/195-aktualizacja-programu-wodno-srodowiskowego-kraju>.

zarządzaniem zasobami wodnymi. Wskazuje na konieczność realizacji celów środowiskowych polegających głównie na:

- niepogarszaniu stanu wód;
- osiągnięciu dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód;
- spełnieniu wymagań specjalnych w odniesieniu do obszarów chronionych;
- zaprzestaniu lub stopniowemu wyeliminowaniu zrzutu substancji szkodliwych lub ograniczaniu ich zrzutu;
- zwiększaniu możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy.

➤ **Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry²⁰**. Celem nadrzędnym związanym z zarządzaniem ryzykiem powodziowym jest ograniczenie negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludności, ale również dla środowiska naturalnego, dziedzictwa kulturowego i miejsc pracy. Teren Aglomeracji Opolskiej ze względu na położenie geograficzne w dolinie Odry w szczególności jest narażony na skutki powodzi. W związku z tym konieczne są działania inwestycyjne w zakresie ochrony przeciwpowodziowej zabezpieczenia ludności i mienia. Program określa trzy cele główne w tym zakresie:

- zahamowanie ryzyka powodziowego;
- obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego;
- poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

➤ **Plan przeciwdziałania skutkom suszy²¹** został sporządzony na podstawie art. 183–185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Obszar Aglomeracji Opolskiej według map klas łącznego zagrożenia suszą został zaklasyfikowany do umiarkowanego zagrożenia suszą, natomiast według typów klas zagrożenia suszą obszar charakteryzuje się w następujący sposób:

- susza hydrologiczna – słabe zagrożenie,
- susza rolnicza – silne zagrożenie.

Działania prowadzone na terenie Aglomeracji Opolskiej powinny umożliwić realizację przyjętych celów, a mianowicie:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi,
- zwiększenie retencji,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- finansowanie działań służących przeciwdziałaniu suszy.

²⁰ https://www.powodz.gov.pl/pl/plan_view?id=6.

²¹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, DZIENNIK USTAW 2021 R. POZ. 1615.

- **Program poprawy funkcjonowania systemu przeciwdziałania i ograniczania skutków występowania zjawisk ekstremalnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej. Aktualizacja na lata 2021 - 2027.**²² Wskazuje na zagrożenia powodziowe, ale również podtopienia, które bardzo często występują na tym obszarze, nie przynoszą zagrożenia dla życia i zdrowia ludności, ale są bardzo uciążliwe i powodują straty materialne. Podczas obfitych opadów atmosferycznych, nawałnych deszczy dochodzi do zalewania co wymusza konieczność działania jednostek straży pożarnych.

Dokonując analizy dostępnych dokumentów planistycznych, w tym rysunków i map, można stwierdzić, że tereny Aglomeracji Opolskiej są obszarami złożonymi pod względem hydrologii i gospodarki wodnej. Przez gminy Aglomeracji Opolskiej przepływa kilka znaczących rzek, z których większość stanowi zagrożenie powodziowe, dlatego też obszar ten zabezpieczany jest przez dużą liczbę urządzeń wodnych i przeciwpowodziowych. Niestety wiek tych urządzeń oraz ich stan nie zawsze jest odpowiedni i może stanowić zagrożenie. Zatem można wskazać wnioski ogólne dotyczące infrastruktury wodnej:²³

1. Znaczna część obwałowań przeciwpowodziowych (około 27 % - 61 km długości) ma nieodpowiedni stan techniczny lub bezpieczeństwa. Należy wykazać maksymalne staranie celem usunięcia tych nieprawidłowości, gdyż wały przeciwpowodziowe stanowią najważniejszą formę ochrony przed powodzią.
2. Przez ostatnie lata wykonano duży zakres działań inwestycyjnych. Przedsięwzięcia te podniosły zabezpieczenie mieszkańców i celowym byłoby dążenie do kolejnych działań dotyczących wznoszenia nowych budowli przeciwpowodziowych.
3. Należy zaktualizować i uszczegółowić plany operacyjne ochrony przed powodzią. Niektóre obecnie funkcjonujące plany nie posiadają istotnych informacji w zakresie zagrożenia powodziowego, w szczególności miejsc newralgicznych, wymagających wzmożonego monitoringu podczas powodzi.
4. Jak pokazują dokumentacje techniczne oraz doświadczenia z powodzi dobrym i korzystnym sposobem ograniczania ryzyka powodziowego są zbiorniki wodne

²² Program poprawy funkcjonowania systemu przeciwdziałania i ograniczania skutków występowania zjawisk ekstremalnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej, na zlecenie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska, Opole 2021 r.

²³ T. Szołdrowski, Ekspertyza z zakresu urządzeń przeciwpowodziowych oraz działań prowadzonych w czasie powodzi, zasobów wodnych w postaci rzek i zbiorników wód powierzchniowych oraz innej infrastruktury wodnej zlokalizowanej na terenie Aglomeracji Opolskiej, na zlecenie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska, Opole 2019, str.107 – 108.

posiadające rezerwę powodziową. Należy dążyć do budowy nowych zbiorników wodnych, zarówno na rzekach jak i rowach melioracyjnych.

5. Wskazana byłaby rozbudowa sieci pomiarowo-obszaryjnej na terenach Aglomeracji Opolskiej. Powstanie nowych wodowskazów czy stacji meteorologicznych zwiększyłoby zakres dostępnych danych i umożliwiłoby efektywniejsze prognozowanie zjawisk ekstremalnych.

6. BIBLIOGRAFIA

1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz. U. UE. L. z 2018 r. Nr 328, str. 82 z późn. zm.).
2. Grochowska A., „Konflikty przestrzenne w procesie planowania na przykładzie gmin powiatu trzebnickiego”, 2015.
3. Krajowa Polityka Miejska 2030 Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Departament Strategii, Warszawa 2022, przyjęta Uchwałą nr 136 Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2022 r. (M. P. z 2022 r. poz. 746).
4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, przyjęta Uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. (M. P. z 2019 r. poz. 1060).
5. Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2021-2030, Konstancin - Jeziorna, 2020.
6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego, przyjęty Uchwałą Nr VI/54/2019 z dnia 24 kwietnia 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2019 r., poz. 1798 z dnia 14 maja 2019 r.).
7. Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Aglomeracji Opolskiej, (projekt), Opole 2022.
8. Plan Integracji Publicznego Transportu Zbiorowego na obszarze Aglomeracji Opolskiej, (przyjęty Uchwałą nr W/10/2020 Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska z dnia 18.08.2020 r.), Opole 2019.
9. Program poprawy funkcjonowania systemu przeciwdziałania i ograniczania skutków występowania zjawisk ekstremalnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej, na zlecenie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska, Opole 2021.
10. Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. poz. 2405).
11. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, DZIENNIK USTAW 2021 R. POZ. 1615.
12. Standardy dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami uwzględniając koncepcję uniwersalnego projektowania – poradnik, Warszawa 2017.

13. Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030, przyjęta (Uchwałą nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 r.), Opole 2021.
14. Strategia „Europa 2020”, Bruksela 2010.
15. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Warszawa 2017.
16. Strategie rozwoju lokalnego gmin wchodzących w skład Aglomeracji Opolskiej.
17. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego – Poradnik praktyczny, Ministerstwo Funduszy i Polityki, Warszawa 2022.
18. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku, przyjęta Uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. (M. P. z 2019 r. poz. 1054).
19. Studia Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego tworzących Aglomerację Opolską.
20. T. Szołdrowski, Ekspertyza z zakresu urządzeń przeciwpowodziowych oraz działań prowadzonych w czasie powodzi, zasobów wodnych w postaci rzek i zbiorników wód powierzchniowych oraz innej infrastruktury wodnej zlokalizowanej na terenie Aglomeracji Opolskiej, na zlecenie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska, Opole 2019.
21. Wójcik M., Dmochowska-Dudek K., Traczyk A., „Konflikty społeczno-przestrzenne na obszarach wiejskich województwa łódzkiego”, Uniwersytet Łódzki, Katedra Geografii Regionalnej i Społecznej.

Źródła internetowe:

1. <https://bdl.stat.gov.pl/>
2. <https://www.gov.pl/web/gdos>
3. <https://www.gov.pl/web/gugik>
4. <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/transeuropejska-siec-transportowa-ten-t>
5. <http://isap.sejm.gov.pl>
6. <https://www.kzgw.gov.pl/index.php/pl/113-nieprzypisany/195-aktualizacja-programu-wodno-srodowiskowego-kraju>
7. <http://mapa.plk-sa.pl/>
8. <https://mapy.opolskie.pl>
9. <https://www.pgi.gov.pl/>

7. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik 1. Metodyka wyznaczania terenów, na których potencjalnie mogą wystąpić konflikty przestrzenne

Załącznik 2. Metodyka analizy terenów potencjalnie inwestycyjnych (pozbawionych ograniczeń bezwzględnych)

Załączniki graficzne:

- MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ – plansza główna
- Plansza 1_MIESZKAŃCY
- Plansza 2_ŚRODOWISKO
- Plansza 3a_MOBILNOŚĆ
- Plansza 3b_KIERUNKI STRATEGICZNE ROZWOJU W ZAKRESIE MOBILNOŚCI
- Plansza 4_DZIEDZICTWO, KULTURA i TURYSTYKA
- Plansza 5_STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA
- Plansza 6_KLUCZOWE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
- Plansza 7_GMINY O WYSOKIM PRAWDOPODOBIENSTWIE WYSTĄPIENIA KONFLIKTÓW SPOŁECZNO-PRZESTRZENNYCH – CZ. I
- Plansza 8_GMINY O WYSOKIM PRAWDOPODOBIENSTWIE WYSTĄPIENIA KONFLIKTÓW SPOŁECZNO-PRZESTRZENNYCH - CZ. II
- Plansza 9_TERENY POZBAWIONE OGRANICZEŃ BEZWZGLĘDNYCH, MOGĄCE STANOWIĆ POTENCJALNE TERENY INWESTYCYJNE

8. SPIS TABEL

Tabela 1. UDZIAŁ POWIERZCHNI OBJĘTEJ OBOWIĄZUJĄCYMI MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W POWIERZCHNI GMINY W PORÓWNANIU Z ILOŚCIĄ WYDANYCH DECYZJI O USTALENIU LOKALIZACJI CELU PUBLICZNEGO I WARUNKACH ZABUDOWY	66
--	----

Tabela 2. ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ ORAZ GAZOWEJ	68
---	----

9. SPIS RYSUNKÓW I SCHEMATÓW

Rysunek 1. LOKALIZACJA AGLOMERACJI OPOLSKIEJ WZGLĘDEM OBSZARU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO I POLSKI.....	7
Rysunek 2. PODZIAŁ GMIN AGLOMERACJI OPOLSKIEJ	8
Rysunek 3. MODEL MONOCENTRYCZNEGO UKŁADU AGLOMERACJI OPOLSKIEJ.....	12
Rysunek 4. PODZIAŁ NA STREFY AGLOMERACJI OPOLSKIEJ	13
Rysunek 5. UPROSZCZONA STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA AGLOMERACJI OPOLSKIEJ.....	16
Rysunek 6. OBSZARY FUNKCJONALNE W GRANICACH RDZENIA AGLOMERACJI OPOLSKIEJ	19
Rysunek 7. ZIELONY PIERŚCIEŃ AGLOMERACJI OPOLSKIEJ	21

Załącznik 1

Metodyka wyznaczania terenów, na których potencjalnie mogą wystąpić konflikty przestrzenne

GMINY, NA TERENIE KTÓRYCH POTENCJALNIE MOGĄ WYSTĄPIĆ KONFLIKTY SPOŁECZNO-PRZESTRZENNE – PLANSZE 7 I 8

Źródłem konfliktów przestrzennych jest występowanie na danym obszarze wielu różnych możliwości zagospodarowania lub/i wielu różnych interesów i celów, w tym związanych z użytkowaniem dóbr środowiskowych przy jednoczesnym braku ustawowego wymogu zgodności decyzji o warunkach zabudowy ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, co jest przyczyną bezładnego rozwoju przestrzennego zabudowy.²⁴

Na terenie AO do zasadniczych obszarów występowania konfliktów społeczno-przestrzennych należy zaliczyć te, które są związane z:

- nadpodażą terenów mieszkaniowych ustalonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wielu gmin z obszaru AO, nieznajdująca uzasadnienia w procesach demograficznych i spodziewanych potrzebach rozwojowych²⁵,
- brakiem planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów z dużą presją inwestycyjną (gm. Dąbrowa, Komprachcice)²⁶,
- zjawiskiem suburbanizacji (które jest spowodowane migracją ludności z Opola na obszary podmiejskie, szczególnie do gmin Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Łubiany oraz Turawa). We wspomnianych gminach występuje problem z rozprzestrzenianiem się zabudowy i tworzeniem osiedli mieszkaniowych typowych dla miast w gminach o charakterze wiejskim. Rozpraszanie zabudowy utrudnia rozwój infrastruktury i wiąże się z wyższymi kosztami związanymi z budową i eksploatacją sieci kanalizacyjnych, wodociągowych, gazowych, ciepłowniczych, energetycznych, drogowych, a także komunikacji zbiorowej. Procesy niekontrolowanego i nieskoordynowanego w skali AO rozprzestrzeniania się zabudowy w strefie podmiejskiej powodują chaos przestrzenny, degradację krajobrazu i w konsekwencji utratę atutów w postaci atrakcyjnych lokalizacji),

²⁴ Grochowska A., „Konflikty przestrzenne w procesie planowania na przykładzie gmin powiatu trzebnickiego”, 2015, str. 181.

²⁵ PZPWO, str. 148.

²⁶ PZPWO, str. 148.

- brakiem dostatecznie rozwiniętej sieci infrastrukturalnej (obserwowany jest deficyt sieci wodociągowej oraz gazowej, jednakże na szczególną uwagę zasługuje gospodarka ściekowa, w tym sieć kanalizacyjna, której brak jest istotnym problemem, zwłaszcza w kontekście ochrony środowiska. Sieć kanalizacyjna najslabiej rozwinięta jest w gminach Strzeleczki i Murów (gmina wiejska) (odsetek ludności korzystającej wynosi odpowiednio 33% i 39%²⁷),
- wysoką koncentracją zagrożeń środowiskowych takich jak powodzie w dolinie Odry i jej dopływów ²⁸,
- eksploatacją surowców mineralnych w dolinach rzecznych i na obszarach cennych przyrodniczo (m.in. Góraždze), na terenach rozwoju urbanizacji (Opole), na obszarze cennych struktur wodnych, zaopatrujących ludność w wodę pitną (zbiorniki wód podziemnych),
- planowaną realizacją drogowej obwodnicy Opola w południowej części miasta,
- presją urbanizacji na terenach zagrożenia powodziowego w dolinach Odry i jej dopływów,
- oddziaływaniem przemysłu na tereny zurbanizowane (m.in. Opole, Zdzeszowice),
- lokalizacją farm wiatrowych w pobliżu terenów zurbanizowanych,
- presją zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego obrzeży zbiorników retencyjnych – konflikt z funkcjami ochrony siedlisk ptactwa wodnego i gospodarką wodną.

Zgodnie z PZPWO, Aglomeracja Opolska jest obszarem najpoważniejszych nagromadzeń konfliktów przestrzennych w województwie opolskim, gdzie obszary potencjalnego rozwoju urbanizacji kolidują z potencjałem przyrodniczo-rekreacyjnym i zagrożeniem powodziowym w dolinie Odry, obszarami koncentracji kopalin i obszarami ich eksploatacji, obniżonymi standardami środowiska (zanieczyszczenie powietrza, hałas komunikacyjny) oraz koncentracji barier infrastrukturalnych.²⁹

Konflikty społeczno-przestrzenne są bardzo złożonymi zjawiskami, gdyż zarówno w wymiarze społecznym, jak i przestrzennym wiele czynników (począwszy od charakteru samego obiektu, po charakter miejscowej ludności) może wpłynąć na wystąpienie sporu związanego z lokalizacją obiektu uznanego za niepożądany. Jednak mając na celu analizę uwarunkowań konfliktów prowadzoną w skali AO, można odnieść się do kilku głównych czynników predestynujących konkretne obszary do występowania konfliktów.

²⁷ BDL GUS, stan na 2021 r.

²⁸ PZPWO, str.14-15.

²⁹ PZPWO, str.15.

Analizie poddano **3 główne czynniki (czynniki kluczowe):**

- udział terenów inwestycyjnych w ogólnej powierzchni JST (im wyższy tym większe ryzyko wystąpienia konfliktu),
- udział terenów pokrytych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (im mniej powierzchni objętej planami, tym większe ryzyko konfliktu),
- współczynnik obciążenia demograficznego (im wyższy, tym większe ryzyko wystąpienia konfliktu).

Dla każdej gminy AO przeanalizowano udział terenów inwestycyjnych o ogólnej powierzchni JST, pokrycie mpzp oraz strukturę demograficzną ludności pod kątem udziału ludności niepełnoletniej i udziału osób starszych (w wieku 65 lat i więcej) - współczynnik obciążenia demograficznego³⁰ w populacji. Badania dowodzą, że w przypadku osób posiadających niepełnoletnie dzieci szansa na zaangażowanie się w konflikt jest dużo większa. Podobna sytuacja występuje z osobami, które nie są już ograniczone przez obowiązki zawodowe (emeryci).³¹

W wyniku analizy zidentyfikowano gminy o wysokim ryzyku wystąpienia konfliktów społeczno-przestrzennych.

Jako wartości graniczne dla tych obszarów przyjęto jednocześnie współwystępowanie trzech czynników z listy czynników kluczowych: udział terenów inwestycyjnych w ogólnej powierzchni JST > 0,5%³², udział powierzchni gmin objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego poniżej 30% i wysoki współczynnik obciążenia demograficznego jest wyższy niż 60%.³³

Zgodnie z przyjętą metodyką, gminą, w której współistnieją 3 czynniki jest Dąbrowa, natomiast 2 czynniki współistnieją w gminach: Opole, Murów, Turawa, Prószków, Krapkowice, Gogolin, Ozimek, Niemodlin.

³⁰ Definicja: Stosunek liczby dzieci (0-14 lat) i osób w starszym wieku (65 i więcej lat) do liczby osób w wieku 15-64 lata. Jako nieprodukcyjny przyjmuje się wiek 0-17 lat (wiek przedprodukcyjny) oraz 60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn (wiek poprodukcyjny); wiek produkcyjny to 18-59/64 lata (18-59 lat - dla kobiet i 18-64 lata - dla mężczyzn).

³¹ Wójcik M., Dmochowska-Dudek K., Traczyk A., „Konflikty społeczno-przestrzenne na obszarach wiejskich województwa łódzkiego”, Uniwersytet Łódzki, Katedra Geografii Regionalnej i Społecznej.

³² Portret AO, str. 262.

³³ Opracowanie własne na podstawie Wójcik M., Dmochowska-Dudek K., Traczyk A., „Konflikty społeczno-przestrzenne na obszarach wiejskich województwa łódzkiego”, Uniwersytet Łódzki, Katedra Geografii Regionalnej i Społecznej.

Tabela 1. UDZIAŁ POWIERZCHNI OBJĘTEJ OBOWIĄZUJĄCYMI MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W POWIERZCHNI GMINY W PORÓWNANIU Z ILOŚCIĄ WYDANYCH DECYZJI O USTALENIU LOKALIZACJI CELU PUBLICZNEGO I WARUNKACH ZABUDOWY

Nazwa gminy	2021		
	udział powierzchni objętej obowiązujeącymi MPZP w powierzchni gminy	decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	decyzje o warunkach zabudowy ogółem
	[%]	[szt.]	[szt.]
Lewin Brzeski	40,5	3	66
Gogolin	62,6	0	10
Krapkowice	39,7	23	52
Strzeleczyki	4,7	7	53
Walce	94,4	0	2
Zdzieszowice	89,1	1	4
Chrzastowice	99,6	0	0
Dąbrowa	2,7	44	252
Dobrzeń Wielki	34,7	1	3
Komprachcice	100,0	0	0
Łubniane	99,5	0	0
Murów	6,5	2	43
Niemodlin	17,0	6	35
Ozimek	28,6	1	42
Popielów	100,0	0	0
Prószków	27,5	3	37
Tarnów Opolski	82,2	1	1
Tułowice	99,9	0	0
Turawa	23,4	3	31
Izbicko	75,6	0	2
Opole	37,8	Bd.	Bd.

Źródło: BDL GUS, stan na 2021 r.

Tabela 1 przedstawia porównanie udziału powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego z ilością wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego i warunkach zabudowy w gminach wchodzących w skład Aglomeracji Opolskiej (stan na 2021 rok). Gminami o najwyższym pokryciu miejscowymi planami, równym lub bliskim 100%, są Komprachcice, Popielów, Tułowice, Chrzastowice oraz Łubniane. Sytuacja mniej korzystna w tym zakresie występuje w gminie Murów, Dąbrowa oraz Strzeleczyki, gdzie udział powierzchni objętej planami jest niższy niż 10 %. Jednocześnie zwrócić należy uwagę na

ilość wydanych decyzji administracyjnych, jakimi są decyzja o ustaleniu lokalizacji celu publicznego i warunkach zabudowy, najwięcej z nich w 2021 roku wydanych zostało w Dąbrowie, Lewinie Brzeskim oraz Strzeleczkach. W gminach wchodzących w skład Aglomeracji Opolskiej zauważalna jest silna zależność, im mniejsze pokrycie MPZP, tym większa ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o lokalizacji celu publicznego. Oznacza to, iż większość decyzji o pozwoleniu na budowę na takich terenach nie jest procedowana w oparciu o obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Wskazuje to na silne zagrożenie wystąpienia lub pogłębiania zjawiska chaosu przestrzennego. Warto jednak zaznaczyć, iż na dzień sporządzania niniejszego dokumentu (październik 2022 r.) niedostępne są dane mówiące o ilości wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz warunkach zabudowy ogółem dla miasta Opola.

Tabela 2. ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ ORAZ GAZOWEJ

Nazwa gminy	wodociąg	kanalizacja	gaz
	2021	2021	2021
	[%]	[%]	[%]
Chrzastowice	95,8	89,6	11,3
Dąbrowa	100,0	66,4	10,8
Dobrzeń Wielki	97,6	97,4	15,3
Gogolin	99,9	79,5	36,5
Izbicko	99,9	58,2	0,1
Komprachcice	99,3	81,9	19,0
Krapkowice	98,9	73,6	50,7
Lewin Brzeski	97,0	69,0	54,2
Łubniany	95,8	65,9	22,8
Murów	88,5	39,0	0,0
Niemodlin	99,9	58,4	41,2
Opole	97,6	95,0	73,0
Ozimek	100,0	88,0	24,5
Popielów	99,9	79,9	0,0
Prószków	97,5	83,9	2,9
Strzeleczerki	96,3	33,0	0,6
Tarnów Opolski	98,5	66,6	32,9
Tułowice	98,6	99,7	69,2
Turawa	96,2	86,0	6,0
Walce	97,7	70,8	0,0
Zdzieszowice	99,4	84,1	69,4

Źródło: BDL GUS, stan na 2021 r.

Powyższa Tabela 2, przedstawiająca odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej wskazuje, iż dostęp do sieci uzbrojenia terenu w gminach AO jest dobry. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej (zgodnie z danymi na 2021 rok) jest wysoki we wszystkich gminach, przekracza 90%, poza gminą Murów (88,5%). Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej również jest wysoki, najniższy notowany w 2021 roku, zgodnie z danymi BDL GUS, był w gminach Strzeleczerki, Murów, Izbicko oraz Niemodlin. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej (zgodnie z danymi na 2021 rok) w gminach wchodzących w skład Aglomeracji Opolskiej jest zróżnicowany. W gminach Murów, Walce, Popielów, Izbicko i Strzeleczerki jest on równy, bądź bliski 0%. Najwyższy odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej notowany jest w Opolu, gminie Zdzieszowice oraz Tułowice.

Załącznik 2.

Metodyka analizy terenów potencjalnie inwestycyjnych (pozbawionych ograniczeń bezwzględnych)

TERENY POZBAWIONE OGRANICZEŃ BEZWZGLĘDNYCH, MOGĄCE STANOWIĆ POTENCJALNE TERENY INWESTYCYJNE – PLANSZA 9

Kierunki rozwojowe w zakresie zwiększania potencjału gospodarczego prezentowane są między innymi poprzez potencjał dostępnych terenów inwestycyjnych. W dokumentach planistycznych, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, tereny pod rozwój poszczególnych funkcji wraz z analizą będą tłem do wskazania obszarów najlepiej przygotowanych do zabudowy, których zagospodarowanie może być po potwierdzeniu odrębnymi analizami, priorytetem w zakresie zagospodarowywania w latach 2021-2030 i później.

Zilustrowane przykłady terenów nie stanowią katalogu zamkniętego ani nie powinny być traktowane jako konkretne miejsca pod wyznaczenie terenów inwestycyjnych. Uwzględniając założenia przyjęte przez Wykonawcę stanowią one przykłady terenów pozbawionych ograniczeń bezwzględnych i wskazówkę do wyznaczania podobnych terenów w przyszłości, usprawniając proces planistyczny i przyczyniając się do lepszej integracji procesów planowania przestrzennego na terenie AO.

Zidentyfikowano występujące ograniczenia, w tym w szczególności:

- **ograniczenia wynikające ze stanu zagospodarowania przestrzennego**, w tym obszarowe formy ochrony dziedzictwa kulturowego, istniejącą i planowaną (przesądzoną do realizacji) infrastrukturę komunikacyjną i techniczną, stan zagospodarowania i użytkowania terenów, planowane przeznaczenie terenów;
- **ograniczenia środowiskowe**, w tym fizjograficzne (wynikające ze struktury abiotycznej części środowiska przyrodniczego), ekologiczne (wynikające ze struktury biotycznej części środowiska przyrodniczego), ochrony przyrody i krajobrazu (wynikające z prawnie ustanowionych i planowanych form ochrony), ochrony zasobów użytkowych środowiska przyrodniczego (wynikające z prawnej ochrony zasobów), wynikające ze stanu

sozologicznego środowiska (wynikające z warunków aerosanitarnych, akustycznych, poziomu pola elektromagnetycznego, zanieczyszczenia wód).

W tym uwzględniono tzw. **ograniczenia bezwzględne**, które wynikają z prawnych zakazów lokalizacji obiektów budowlanych w obrębie określonych terenów (np. obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny, na których występują ruchy masowe ziemi (osuwiska), parki narodowe, rezerваты, siedliska wodne, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, indywidualne formy ochrony przyrody, strefy ochrony bezpośredniej ujęć wody, strefy ochrony uzdrowiskowej, obszary ograniczonego użytkowania, tereny zamknięte).

Kolejno wyznaczono tereny z ograniczeniami, uzupełniając ograniczenia o grunty orne (w celu przeciwdziałania wykorzystania na cele inwestycyjne gruntów ornych, które mogą być gruntami wysokiej jakości).

Dokonano analizy tzw. „białych plam” – tj. analizy terenów, które pozostały po odjęciu terenów z ograniczeniami od całości powierzchni obszaru AO i na podstawie analizy obowiązujących dokumentów planistycznych, w szczególności kierunków zmian w strukturze przestrzennej i przeznaczeniu terenów określonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gmin wybrano te, których potencjał inwestycyjny może być najwyższy.

Delimitacja terenów inwestycyjnych spośród obszarów pozbawionych ograniczeń lokalizacyjnych, z uwzględnieniem zapisów z dokumentów planistycznych wykonano ze szczególnym uwzględnieniem następujących kryteriów:

- **dostępność komunikacyjna:** drogowa; kolejowa; lotnicza (uwzględniająca dostępność do węzła drogowego);
- **dostępność infrastruktury technicznej:** elektroenergetyczna; gazownicza; wodno-kanalizacyjna;
- **stan antropizacji środowiska:** tereny poinwestycyjne (brown field); tereny niezainwestowane, głównie rolnicze i porolnicze (green field);
- **sąsiedztwo przyrodnicze** (jako ograniczenia lokalizacyjne): formy ochrony przyrody i krajobrazu; elementy osnowy ekologicznej, zwłaszcza korytarze ekologiczne; rejonu o szczególnych walorach przyrodniczych rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznej;

- **sąsiedztwo zurbanizowane** (jako ograniczenia lokalizacyjne): np. obszarowe formy ochrony dziedzictwa kulturowego, tereny zainwestowania mieszkaniowego, tereny zainwestowania rekreacyjno-turystycznego, sąsiedztwo terenów planowanej urbanizacji.

W rezultacie powyższych kroków zaznaczono na Planszy 9 tereny o kierunkowym, istotnym potencjale inwestycyjnym.